Tas_879 (1)

# Barcelona

## Notes de lectures

Rafael Cervera (2)

Tas-871 (2)

Pomponi Mela (época d'August) Plini (època de Vespasià): fantasies sobre la
fundació de Barcelona. Mai no arriba a influència de Tarragona
i Empúries. Tarraco ja havia existit com a ciutat molt abans
(Derthon - Dertosa)
Altra conjectura: fundació de Barcelona per Tubal (fill de Jafet) - Segons les
3 conjectures de fundadors (Hercules, Amílcar i Tubal) la ciutat de Barcelona tindria
tingut origen doncs 1699 a.C., 2169 a.C. i 230 a.C. respectivament.
Districte barcelonès era format pels romans Laletania o Laietania (per haver
estat poblat de laics - llatins) Demarcació pobles del barcelonès o Laietania (límits:
Montseny - Tordera - mar - Llobregat - Montserrat - Sant Llorenç - Montseny.)
Altlusió als vidres fabricats a Barcelona: moments per boca Cuspa. - "De Montgat a
Llobregat a veu el llarg donde està situada la ciutat (de Barcelona) rodeada a modo
de amphitheatre de montes abundantíssimos de todos fruits y vitas. A la parte de tramon-
tana y de ponente poblados todos ells contorns de diversas heretades regades con ar-
quias del riu Besós, de una infinidad de fuentes que manan de sus montes. Las casas
de campaña passan de dos mil algunas d'ellas tan sumptuosas que no dan ventaja ni
a las de la ciudad ni a muchas de otras ciudades de España." - El doctor Escolano,
doctor d'una historia de València, anomena, en parlar de la mort d'Alaric a Bar-
celona, que la ciutat "por cierta influencia del cielo es infelice para sus reyes". Cervera
refuta astrològicament aquesta raó: Barcelona, diu, està en els signes de l'Sagitari i
del Cranc, favorables a la ciutat; als seus reis que hi moriren. Cap armada, cap
de enemic del port que no hagi estat victoriosa: la de Jaume I per conquistar Mallorca,
la de Pere II contra Sicília, contra els francesos, les de Jaume II. Alfons III i Pere III
a les guerres mediterrànies (Sardenya), de Alfons IV per Nàpols, de Carles V contra
Tunis i de Joan d'Àustria per Lepant.
1r muralla (del temps Tabes) que envoltava un diàmetre d'un mil passos. Tenia 4 portes,
principals als 4 vents (cara Barcelona): la de Viladecols, a migjornit de més a prop de la mar; la
de la Boquería, a 700 passos de distància, a llevant; la de la plaça Nova, al Nord, a
500 passos; a Ponent, a 500 passos més, la del Call de St. Miquel, i a 600 la Viladecols,
circuit de 4000 passos. Portaires: al Call (molt a prop de les restes d'un vell palau);
al Palau de la comtessa, a Ponent; el de la Carnisseria, St. Just, al llevant; el de Regomir
i dels Lleons, a migjorn. - Edificis antics que hi veiem: al Call, un palau
enmurallat que era dels comtes de Barcelona, del qual ens queda una part molt alta i una
torre; a migdia el Palau Menor, o de la comtessa, amb la vella església dels Templers,
que ara pertany als Reguesens; l'altre palau, al davant de la Catedral, és residència
de la Inquisició, quedant-hi una sala gran i uns aposents per a la Reial Audiència i el
escrivans i fiats civils pels el Racional de comtes); l'Atarassanes reials d'Embarcacions; a prop,
un palau que era fet per als Reis (vic) i fou mansió estiu, (on dormien els Diputats del Ge-
neral); capella reial (Sta Àgata); al cap costat torres antigues de llevant la cort;

Audiencia del veguer, jutge ordinari i comptador de la ciutat i a sobre la paret dintre el 1er. recinte hi han les esglésies: Catedral, St. Just, St Miquel i St Jaume; les cases de la Ciutat, la de la Diputació, Generalitat, la del Bisbe, la de la Batllia, o patrimoni reial, la de la Taula, o dipòsit públic, la de l'Almoina, la del Bane, les dels Cervoys i altres de cavallers i particulars.

2on. muralla. - La part de mar estava closa, després s'hi feu una muralla per guardar la platja i en 1439 es continuà i es tancà amb portes per comunitat de la part de mar. En temps de Joan II es feu un moll a migjorn i per defensar-lo hi edificà una torre molt alta de artilleria. L'altre lleny de muralla és el que va de l'espolò al Nord, amb el portitxó de la Casa, fins on estan el bestiars que duen a l'escorxador, després una torre molt forta al dos cantons que es diu de St. Joan, seguida fins a una cantonada de una torre molt arruinada, també en ruïna a Ponent i fa una escarpada on hi ha otra dues torres la porta de St Daniel; una altra torre de muralla cap al Nord-oest i també el portal Nou entre dues torres molt altes i molt fortes. Seguix cap a Ponent on hi ha la porta de Jonquera, la de l'Angel, després l'apuntar les muralles nova del Raval amb angulo. La vella muralla segueix per la Rambla fins a la Porta Ferrissa; després entre dues torres es van la porta de la Boqueria (origen del nom: venda de carn de boc o bé perquè hi havia una porta dintre amb a l'entrada de Màlaga?); porta dels Escudellers; d'aquí a la de/Drassanes. El mur es muntà ab una torre blanca que servia d'Atalaia al mar. Allí comença la muralla de mar/fabricada cap a l'any 1330 amb dos baluards molt bons; terraplens que servien de fortificació del mur i com a "el millor fanch que hi ha a tot per la comunitat i bona situació". Estava després el Portal de mar. Tota la muralla a migjorn fins a tocar el moll nou; després torna a llevant fent un angle quedant en ella el baluard de migjorn que dominava amb l'artillería tot el moll, després d'- altre lleny de mur i arriba al Baluard de Llevant i passa d'ell, al Nord. de la l'espolò, i tanca el 1er. recinte.

3er. recinte - tanca el Raval - segons Jerom Pau (Hyeronimo Paulo) la muralla del raval devia edificar-se cap al 1400 i encaix. part de la torre del Angel (o de les Ensles). Deu torres primes, ab una porta (la de St Severi, tancada per entre tres cap de la de l'Angel) la muralla segueix baixa i estreta no acabada però és forta i ample de terraplé. Porta dels Tenders en mig de dues torres; la de Sant Antoni, entre altres bastant alta, i ben construïdes; la de Sant Pau, i després segueix cap a la de les Drassanes, ab un baluard moderna i ben artillat. Seguixen les naus de les Drassanes on es varen ~~fer vaixells~~ les galeres, i es tanca el mur per la torre blanca i el baluard devant dalt. després ~~els~~ Tallers on es continuaven les galeres. Naus de pont molt grandes de cals i pedra, arcades de dues de deu "vara" cada pont molt gruixuts i fonts que podien esperar, d'aigua. Circuit de la muralla: 12500 pams geomètrics de 3 peus que vui 99 estadis. que a 32 estadis per llegua fan 3 llegües i 3 estadis.

Tars. 871 (3)

Després d'una temporada de decadència, en temps del romans, es refà quan Juli Cesar i August li donen privilegis de colònia Romana. Només que li donen: Colonia Faventia, ~~Pia Augusta~~ Julia Augusta; Pia Barcino - Plini diu (tots vapaies) que es colònia; en el d'Aurelià tenia canal i govern. En l'epoca de Diocleci augmentà molt per la centralització de Tarragona pels alemanys (sic). En temps dels godos fou important. Paulo en fou ~~bisbe~~ cen de la cova sembrina entre Vandes Habitants: en temps de Joan II (després de la guerra) es computaven 7000 veins. En l'epoca del'autor es calcula en 10000 a 12000, mes aquest els dels límits; centres, que no més de 4000. = Marineo Siculo, Florian de Ocampo, l'autor de les "Grandezas de Hespaña" lloen la ciutat; el caracter dels seus habitants. Ludovico Nonio cita el versos de Faust Avien =

El Barcinonum amoenas sedes dicium,
nam pandet illis, tuta portus brachia,
vivet que semper dulcibus bellus aquis.

Després diu que els camps i places són amples i (lo que a hauria en pocas ~~ciudades~~ de Europa) netes, gracies a les cupaires darreguen, i conductes per on les aigües al mar. Fa elogis dels seus jardins plens de murtra, llorer, garanins, tarongers i altres fruiters. - Esmenta la riqueza natural i la indústria de la ciutat (en vidres ben treballats gairebé excedeix a Venecia) i la inesbandible pedra de muntjuic, don ha sortit el material per a construir totes la ciutat i no es veu el lloc d'on s'ha tret la pedra.
Títols de la ciutat. Jaume II a 1286 la nomena Noble; Pere III en 1339 la anyada per a celebrar el parament del seu principat; el 1387 la nomena Notable i Insigne, El rei Joan I també l'alaba. Martí I li dia Egregia i nobilissima. Carles V digué que més s'estimava ser Comte de Barcelona que ~~emperador~~ Romans.

Muntjuic - hi havia una torre amb 3 mòduls que servia de consolador. De les parts de la muntanya es proveia d'aigua la ciutat amb un aqüeducte del qual encara resten al peu de muntjuic i al baixar a la Font. - Del costat de la ciutat hi ha el convent de Capuchins on es guarda el cos de Sta. Madrona. Al costat del mur l'Ermita de Sant Sebastian, a forma de la de la Mare de Deu del Port, Cervera tornà a fondamentar la nostra pedra que ha tret de la muntanya: tota és construida al peu de muntjuic i amb la que se n'ha tret es podria fer una altra muntanya més alta encara. Negada possibilitat de dominar la ciutat des de muntjuic. Si el castell es fica a dalt serie massa llarg: les Galeries de fer efecte. Si cau a les costes, podria ser fàcilment atacat.
El mall que hi havia quan escriu Cervera era construit el 1590 sobre els vestigis del que hi havia hagut. Llargada del mall: 600 passos. La platja augmenta a causa per les aterrades del riu Besós. De l'altre costat el Llobregat tendeix a tapar el mall, i cal fer dragues per a conservar-lo. Hi havia una capella per qui oïssin missa els oficials i forçats de les galeres i una llanterna o fanal per guiar a la nit els vaixells.
Tota la ciutat és construida amb aquesta pedra de Muntjuic, que es veu molt bonic i

es convertia en una mare. Hi rondaba romanes ja hi sona i aixi s cruzaba tots li-
des. - Hi ha dues mil cases principals - Palaus: el reial, on hi ha la Inquisició, i
amb la gran sala (Tinell) on el rei pobleta rommatge dels 3 estaments, que prenen
la corona. Al costat nou palau reial, no acabat per què el rei s'entra més
al de vora el mar. - Palau dels marquesos de los Vélez (palau menor) dit de
la Comtessa, a la cara dels Templers. - Palau del Bisbe i de l'Audiencia. - Palau
del duc de Cardona (costat plaça mediterrani) que ti un galeró que va al mar
i a una tribuna de la capella del monestir de St Francesc. A la plaça hi ha també
els palaus del Conte de Santa Coloma i del de Vallfogona. Els carrers Ample i de
la Mercè hi han les cases del duc de Cesa, les Ametllades i la del conte de Peralada
de qui dona al mar. La que era del Conte de Palamós i passà a Baptista Casador,
Ca d'Aguilar de Guelbes, prop del Regomir, la del conte d'Erill, la del Cavalle
a la plaça de Blanes, on hi ha també la del marqués d'Aytona
La casa de la Diputació, amb finestrals de pedra, finestres i portes de marbre blanc i
negre, un salo de colomnes de jaspi i pati, i porta de marbre. - Casa de la Ciutat
no massa important i més antiga.
Llotja és una sala plaça molt gran i capaç amb 4 columnes i 6 arcs que de mitat
tenen el sostre de fusta daurada. La voltan per 3 costats voltes amb les figures
de reis vells dels comtes de Barcelona i reis de Catalunya fins a Carles V que hi
han als a la entrada amplia en els baixos. Té grans magatzems i despatxos
on cobra la Ciutat les seves imposicions. Un pati de taronges molt gran amb la
seva font, una portada adornada de columnes de marbre i al dintre, uns aforats amb finestres
que donen a la mar molt concurrida on es reuneixen els homes de negocis i el
Consolat de Mar. A l'altra banda del pati la Capella de pedra molt treballada
al capdamunt de Pere de Montcada (l'almirall de Pere III) - El portic de Sant
Jaume, molt còmode i alegre, on s'aplega el dia de festa tota la nobleza de la
ciutat. - Les Drassanes, a cantó de la Diputació, amb a cantó de rei les drassanes
de fabricació de les galeres.
La Duana o Alhori, (llotja dels grans) dels magatzems de fusta i gra.
Al dintre hi ha una sala on la ciutat té les armes dipositades. L'edifici és
de la ciutat. - Darrera hi ha Pescaderia, Escorxador i Duana on fa el pas per a
la despesa del comú. - A dintre la ciutat hi haurà unes vint mansions del Rec
Comtal (aigua del Besós) que també arriba per als tintorers i blanquers. -
Tots els carrers són empedrats, amb clavegueres, que s'estenen al mar les immundicies.
Com més plou més neta queda i mai no hi ha fang. Aquesta clavegueram és la
bufeta i gran que es alguna hi pot passar dos home a cavall. Es obra dels
Cèsars. - Teatre de les comèdies, a cantó de l'Hospital General, és suntuós i té
dos aforats als galeries (llotja) i al dintre grans cadires, una per a dones,
totes amb graderies. Al pati cadires i bancs. - Casa de la taula i banc de la ciutat, on

Tas_87(4)

Cervera -4-

es veben en diferents i es fagen grans quantitats de diners. - La casa de la moneda (la Seca) té el privilegi per (el Cabildo). - La plaça del Born, on es feien els torneigs, serveix de recte on l'any per a mercat de fruites, cigues i verdes; i voltaria i casa.

Els Encants es feu 3 dies a la setmana dema Rotja.

Temple romà a part alta d'atet. Hom l'ha atribuit - sepulcre d'Heraclea i d'Ataülf. Prop hi havia el Fòrum, o plaça ajornada de portics, estatues, fonts i columnes; se n'hi ait el Paradis (camp de Paradis) Sembla que ocuparia tota la entrada fins a la Catedral i casa el Bisbe i Palau reial. - Al lloc on hi ha la casa de l'Ardiaca hi havia el Pretori romà. Temple era dedicat a Minerva (Fr. Diago) a Hercules o a Jupiter? Semble (1/Cervera) que el temple principal era dedicat a Jupiter-Hercules, i que hi havia un altre dedicat a Minerva, al cor del Regomir, on hi ha de casa an Chico Guallos, on s'ha trobat la lapida següent: MINERVAE-AUG.-NAVIVSTIVS-HOMVNCIO-IIIIII VIR AUG.-COLLEGIO FABR-DONO POSVIT.- (N. Antistius, un dels 6 del collegi dels fusters d'August, havia donat aquesta casa a la dea Minerva augusta pel collegi dels manyans.)

Alguns autors volen també que a Montjuic hi hagués un temple de Jupiter (Monsjovis) L'etimologia mont de jueus semblaria exacta. Pomponius Mela diu (Balthulla, puerto jovis montem Rubricatum in Barcinonis littore.) Potser el nom antic Monsjovis es transformà que els jueus comparen a entendre el seu nom a un indret de les antigues on s'hi trobava lapides hebraiques. - Fora del Portal Nou hi havia un temple de Venus i després (epoca gran II) s'hi edificà l'església de Sta Eulalia. El temple d'Esculapi (i potser de Neptú) es transformà en el de St Miquel. - Cervera creu que el temple de Neptú podria estar al pas del Monsjovis on hi ha l'ermita de Ntra Sra del Port.

Catedral - mitocratic Sta Creu (vols es guiar la capilla de Sta Eulalia) El 599 fou celebrat a Barcelona el 2n concili i ja era dedicada a la Sta Creu) - Persecució dels gots arrians. St. Severo (St Pacià) se'n retirà a la Cartoixa-odavianes (St Cugat del Vallès) on fou martiritzat. L'actual nou acaba de datar catedral. Reemplaça l'anterior. (Rudorff el pintó) Trobades dels cos de Sta Eulalia a la nau del mur; i és dut a la seva Nova restauració de l'església per Ramon Berenguer el vell i la seva muller Almodis fundan la nova catedral (dedicació el 1058.) i les rendes i canongies que li fundin de cràver. El 1126 estava acabada la capella del St Sepulcre, el de St Andreu el 1182, el 1205 la de St Miquel, i el 1216 la de St Salvador. - Vol dir que el pis que es conserva fou el Presbiteri i les capelles del darrera de l'altar major - Jaume II continuà les obres i Alfons III (torres del rellotge) Pere III construí la capella de Sta Eulàlia i el Bisbe

Francesc Climent de Capera, patriarca de Jerusalem i administrador del bisbat de Barcelona
acabà l'obra del cadirat i claustre. (1430 morta) – Al cor de l'església es veu el
d capítol del Toïs d'or (1518) per Carles V i encara es veu penjat un dels
dels cavallers que hi assistiren – Tombes de Ramon Berenguer d'Vall i d'Almodis
Convent St. Pere de les Puelles – Fundat s/ opinió fins per Lluis el Piadós, fill de
Carlemany, en 801, fou consagrada en 945 i fineu abadesses fou Adelaida.
Presa Barcelona pels moros, s'indueixen pens els moros (en 986) però en 992 pogué
recuperà la ciutat i restaurà el convent. el gual anà creixent en riquesa i renom.
Convent de St. Pau del Camp – No s'en sap data fundació, però una lápida aplicada
de Guifre III de Barcelona (987) – Quedà inclós a dintre els murs del Raval a Ponent,
i hi hagué'al un castell el patrat de St. Pau.
Sta Anna – fundat (cap a 1141) pels canonges del St Sepulcre de Jerusalem. Fou
convent de l'ordre de St Agustí, amb priors i canonges.
Sta Eulalia del Camp (abans temple de Venus) Hi hagué un monestir de St
Agustí que es traslladà després a Montjuïc. En 1480 fou destruïda per les pluges
pluges i reedificada després. – St. Joan (a la riera del antiga nom –
Sta Maria del Mar – l'església més important després de la Catedral. Abans hi hagué
hagut una capella a la mare de Deu de les Arenes, l'església primitiva edificada per Berà
(~~650~~) cap al segle VII. Hi hagué hagut el ~~cap~~ sepulcre de Sta Eulalia i en 878
per translladat a la Catedral – Reedificació de l'església a 1329 – És la parròquia
de més pleguers d'Espanya (més de 3000) –
Sta Maria del Pi – ja existia en 992, pertanyia aquest temps al Raval.
St Miquel – data del S. XI i estava al lloc que ocupava un temple d'Esculapi
St. Just i Pastor – S. XII – Molt antiga i illustre. – St. Jaume, pertanyia als
templers. – St Cugat. (S. XI) reedificada en 1277.
Convent Sta Catalina ~~Martir~~ (S. XIII) – Convent St. Francesc – Llegenda de l'edificació
a Barcelona de St. Francesc als fra Bernat i fra Ramon, però a un hospital de la mar
del mar, dit avui Nicolau. Els Gambins feu un convent de l'hospital de l'ordre franciscana. – Església acabada en 1292 consagrada per St. Lluis de Tolosa, germà del rei
Jaume II – Hi hagué enterrats el rei Alfons II, la reina Constança de Sicília i
Maria de Xipre, Blanca d'Anjou i Isabel de Portugal.

Pius Gerard.
Natalem de Clamengue.

21/81 ~~97~~ 98 f

Cervera, 5

Tms-871 (5)

Convent de la Mercè - fundat a conmpinença aferrió Verge a St. Pere Nolasc. St Ramon de Penyafort
i Jaume I (-juraió 1223) in Calatrava fins a St. Agueda, després (1250) passa a cent
vra mer. - Convent de St. Agustí, fundat en 1309. fins de cta mena del mars
Convent del Carme, al Raval, dent de l'Hospital (1393) - Convent monges Sta Clara
segle XIII. Hi havia enterrada la reina Elionor de Sicilia, muller de Pere III. - Convent N.a S.a de
abans era a St. Vicens de Jonqueres, i es traslladà a Barcelona el 1269. - Convent Vall d'Ossella
Pere de Castells, f. 1287
Arnau de Gurb i robustó Berenguer de Palou, Bisbes de Barcelona que afavoriren centenars
convents i esglesies -

Convent monges Montalegre (1556), s'dongué seminari (1596) - Convent Pedralbes fundat per Elisenda
de Montcada - 1327. Convent monges St. Jeroni, a l'esglesia Sta Margarida, al costat del Hospital.
Convent monges Sta Maria Magdalena (arrupida) Riera St Joan. (1322). Convent frares Trinitat
al Call (1394) - Convent Sta Maria de Jesus, de franciscans. (1429) era fins de la muralla
: fora del Portal de l'Angel. Convent dels Angels - no fins del mort i en 1562 es pensà del lloc
on avui és - la casa vella s'donqué Matzaret per contagiosos. - Convent de Jerusalem (monges)
Convent Montalegre (abans havia estat a Tarros i després (1423) es feren los monges de l'Orde de St
Domenec.) - Convent Jesuites, a la Rambla, Betlem, (1540) i estudis amb Universitat
i molts predicadors i lectors. - Convent Sta Isabel (monges franciscanes) (1568) al Raval
Convent Capuchinos Sta Eulalia de Calvari (a St. Gervasi primer i després a Betlem entrats) Convent
St Francesc de Paula, fora Portal Nou. - Convent Carmelites St Josep (a la Rambla de les flors)
Convent Concepció Carmelites descalces. - Convent capuchinos (al Raval fins del Carme), convent
de Servites N.a S.a de Bonsuccés; Convent monges nissenes de St Francesc Paula - Casa Sta Maria Egipciaca
per dones penedides d'haver fallat al monit, al costat del Carme (1590)

Pobles a l'entorn ciutat: St. Boi, Castelldefels, Sta Eulalia de l'Hospitalet, N.a S.a del Prat, la masanes
Sta Creu d'Olorda, Sants, Sarria, St. Gervasi, St Genis i St Joan de Horta: St Andreu de Palomar,
Sta Coloma de Gramanet, Sta Engracia, Badalona, St Boi - Monestirs Montalegre i St Cugat,
St Jeroni de la Murtra i dins Vall d'Hebron. - Ermites St Beltran i St Julià a Sant Genis
N.a S.a del Port, Betlem, la de la Font del Coll Sta Eulalia de Vilapiana
Capella del Palau Menor o de la Contesa - abans fou església dels Templers. el Palau fins
en 1460 a Infants de Cabrera de Requens, i dels seus darrers Estefani de Requens casada -
Joan de Lanuza, tutor de Felip II fins a Chinchon de Requena; Joan de Lanuza, bisbe.

Tars. 871 (6)

Cuaderno 6

Vell Palau comtal (1908) X

Vell Palau comtal i Riera de St Joan, que baixava entre casa de [illegible] (on es reallotjaven forasters de les Corts) del Rec Comtal – Capilles dels Dolors, de St Cristofol al Regomir. Trasferit de St Sebastià fins ara. – Cova de Montjuich, dels frares de Poblet, al Raval – Estudi de Cordelles (ordenat Cordelles, 1530) a la Rambla. Plaça St Agustí Convent i església (1615) Capella de Francis, al c. de Montcada, que va ser Hospital immediat després al de la Sta Creu Bernat Francesc en 1877 fundà – Hospital de malalts – en el 1401 s'ajuntà al de la Sta Creu. Un altre hospital al costat de Sta Clara. Hi havien dintre hospitals: St. Martí, Sta Magdalena, Sta Eulàlia, i tots s'ajuntaren en el de la Sta Creu, que el de Sta Magdalena, així el titol de St Llàtzer: fou a Hellebors – Hospital Sta Creu, abans dit de Colom, en 1401, per acord Bisbe i capitol de canonges, pasà a ser Hospital General a la Sta Creu, regit per 2 canonges de la seu i dos Consells (el 1r i el 4t) renovats tots cada dos anys.

Hospital St. Antoni, avui reforma just als fundadors de St Antoni. – Hospitalet de les meretrices fundat pel bisbe Cotes; (1583) passat després com a asil de mendicants i noies abandonades, sota el patronat el Consell 2n i 3 altres dels estaments de la ciutat; el de St. Lleó per capellans pobres, Estudi General, fundat en 1507 a les cases de la Boqueria, fou al 1536 (1r pedra) traslladat per dotacions i donacions passà a la Rambla, en terrenos propis, amb 6.000 escuts de renda, i l'estudi (de totes les arts) fou passat als Dominicos per estar a prop de l'església apostòlica. Hi ensenyava Gramàtica, retòrica, lògica, filosofia, grec, hebreu, matemàtiques, teologia, lleis i cànons, medicina i art de Ramon Llull. – Pagaven els Consellers i suplien a costa de la ciutat les despeses (més de 4000 escuts per any pel rai dels lectors i oficials) rector i vice rector.

Tribunals – el del Lloctinent, el del veguer, el de la batllia, el de la Inquisició, el del bisbe, el de la Diputació

Casa de la Diputació – Llista de tots els que han estat diputats i oidors de Comú des de 1359 endavant.

Origen Consell de Cent – 1249 (?) – Composició actual (1630) Ciutadans honrats, (inclosos cavallers i nobles, amb llibertats i metges); mercaders • homes de negoci; artistes, (notaris, escrivans, cirurgians, barbers, apotecaris, cera i adoberia); (oficials menestrals mecànics)

Cervera (7)

Tar-871 (9)

El dia de St. Andreu els 4 ciutadans tenen a cot els 5 Consellers: els 3 primers són ciutadans o militars, terç el 4t. negoci i mercader i el 5è un ag artista i l'altre menestral. El Consell de Cent s'format de 144 nomenats per insitat cada any (36 ciutadans honrats, 36 mercaders, 36 artistes i 36 menestrals i 12 cavaller); ~~Vitalici~~)

Són també nomenats per Sant Andreu dos obrers, vigilants de les obres públiques i particulars – Privilegis de la ciutat: el de Jaume II. (Tarragona 23 gener 1319) que Jaume I – 1839 i 1825 ~~1319~~ garantia: jurisdicció al Consell de Cent. Forma d'elecció de la ciutat – quòrum i majoria exigits en els afers importants – Gramalles oficials als Consellers, de vellut i domàs carmesí amb vores de teta d'or. Van els Consellers precedits dels macers, el 1r i el 2n amb massa de plata – Tenen privilegi d'elegir els patrons de Tàrrega – privilegis i ~~franq~~ de Pere III

(Oficis municipals: Mostaçaf (elegit cada any per la Lliçia) que vigila el pes i mesura dels venedors de la ciutat, i fot castigar als qui fessen ús dels quals i aplica als consellers; administrador de places; el seu lloctinent, vigilen els forns s/el blat.

Pallolers, col·lectors o distribuidors del blat i de la farina de la ciutat (2 anys d'duració)

Dos cònsols de la mar elegits per any el dia de N. Mare (1 ciutadà i 1 mercader) jutgen mercantils, que tenen el tribunal a la Llotja de mar, tenen un conills de 20 homes i altres drets de dues (peratge) a totes les coses que van per mar.

Taula de la ciutat (~~banc~~) nom de caixa de l'Ajuntament i caixa d'altres s/institucions.

Banc municipal (del segle XVII) amb cartells al Consell de Cent.

3 Escrivans-notaris de la ciutat

Racional o Comptadoria de la ciutat, on duen el dietari de la ciutat i els comptes.

Síndic: el seu lloctinent

2 Lletrats = advocats assessors de l'ajuntament tots per cert

Consol de Port – examina passaports entrats a la ciutat.

Correus de la ciutat a Palerm, Nàpols, Gènova,

~~Batlle de la guerra reial~~ Batlle de Copes Alcaid de la guerra reial

Batlle de Copes, que és el dret de la mesura de blat

privilegi de Pere III en 1339, els seus són obligats a fer a Barbens el consell del que és i els síndics de la ciutat han de fer d'Ambaixadors. – altre privilegi de 1283 bona inscripció (116)

Cervera (8)

Tas-871 (8)

Dominació romana: any 108 – Consol de la cultat Luci Licini Sura (del de l'arc de Barà), amic de Trajà; fill de Barbera; Licini II (gendre seu) – lápides que testimoni impetuosi de la familia Licinia – Luci Cecili (temps de Marc Aureli) 3 vegades magistrat de duumvirs de Barbera. Fem una dèixa per un espectacle angel de gladiadors; un altre per que pagarem banquets de fins de pobres – Monument al call a Marc Aureli.

---

Josep Fontseré i Mestres arquitecte creador del Parc de la Ciutadella

(Els 9 barons de la fama: Josué, David, Judas Macabeu, Hector, Alexandre,
Esp. 192 - Julicesar, Artús, Carlomany, Godofré a Bouillon Tas 871 (9)

Recueil d'armoiries des principales familles de Castille d'Arjon et de Cat. suivi d'une collection de portraits des comtes de Barcelone et des rois d'Espagne à partir de l'Isabelle la Cathalyne jusqu'à Philippe III, le tout très gouiérement peint. (Carlomagno el conquistador uvo Barcelona el año 796 (III).
retrats de tots els comtes de Barcelona fins a Felip III i armes i escuts de tots els nobles catalans.

Esp 121 et 122

Discursos historicos de la fundación y nombre de la insigne ciudad de Barcelona, de sus yglesias, templos, y lugares pios, de los tribunales de los Reyes y otros que residen en ella como Superiores en el Principado de Cataluña, condados de Rosellon y de Cerdeña, de los mas notables hechos. (Ap. 1621) Divididos en dos tomos: Compuestos y recogidos por Rafael Cervera, ciudadano honrado de esta ciudad y Receptor del Oficio de Maestre Racional de su casa y corte del Rey nuestro Señor. (+ entre 1633-1638

Esp 411

Traité d'astrologie par Barthomeu de Tresvents
(V. Villanueva - Viaje Literario - p. VII. p. 146.

(Tucidides, llibre 8)

Siendo la ciudad una sociedad que se compone de muchos pagos o aldeas, alcanza las calidades de perfecta cuando está fundada cerca de la mar opuesta al oriente, que le suele conceder saludables ayres, el sitio un tanto elevado la dexará gozar, igualmente, de mar y tierra para ser comunicable a las provincias de todo el orbe, socorriéndoles de sus fruitos y proveyéndose de los extraños con facilidad y comodidad. Será perpetua la ciudad que sola sin ayuda ni favor de nadie, fuere sufficiente, con su comarca y trato a mantener sus moradores y forasteros que forçosamente han de concurrir en ella; para ésto ha de tener abundancia de labradores, que cultiven su comarca, de mercaderes, de oficiales mecánicos para su servicio, de soldados y hombres robustos para defenderse, de nobleza y cavalleria para governarla, de sacerdotes y eclesiásticos para su doctrina, y finalmente de juezes para castigar los delinquentes, juzgar los pleytos y sustentar a los buenos en paz y quietud. Todo esto se incluye en seis atributos: Religión, Nutrimento, Artes, Armas, Dinero y Justicia, que se administran por Sacerdotes, Labradores, Artifices, Soldados, Personas Ricas y ~~Justicia~~ Jueges.

Todas las prerrogativas propuestas, por tiempo inmemorial ha gozado la ciudad de Barcelona, sino fué algun intervalo, que en emulación de los cartagineses sus fundadores (ya excluidos del dominio de España) quedó por los Romanos despreciada.

Opiniones s/ la fundació de Barcelona.

Pere Tomich - Hércules és a Catalunya, després d'haver mort els gerions i pobla amb els seus grecs Sevilla, Taraçona, Tarragona, Balaguer, la Seu d'Urgell, Manresa i Vic. Arriba un embaixada grega de barons il·lustres en nou barques que van a pregar a Hercules que

pregui part a la guerra contra Troya. Davant de Mont Jove un temple ab llengua de profetja. Els habitants d'aquella vila, una colonia cartaginesa, eren molt a favor a Hercules al fer d'Orone, i del acudeix a tota Grecia, principalment a les faldes del mont de Jove la ciutat de Barcelona - (Barca nova = 9ª Barca) Darrera fundació fundada per ell a Espanya. -

Un altre Ulisses manuscrit, citat per Pere Joseph Carbonell - Flors Numidiae atribuix tot a Hercules. Batalla al cap d'Ingell; victoria - funda Ingell; Vic (nomes etimologiques infantils) segons ell, la ciutat de Bucanone, entre els rius Betulo i Rubricato, fou poblada per troians tornats per Aquiles després del rapte de Troya - Aquesta versió, com de l'arquebisbe Rodericus (Historia d'Espanya) - Barcinona -

Els Paradisos del Cardenal Joan de Gerona (temps Reis Catolics) atribuix tot a Hercules la fundació, citat com un temple al mont Jovis (montjuic)

Ptolomeu, Estrabó, Pomponius Mela, en diu Barcino (etimologia de les barques de palla = grec).

Fr. Francesc Diago (Historia dels comtes de Barcelona) accepta teoria Hercules, feu diu l'Hercules Libi, no el grec. Sant Severo d'Amilcar Barcas - (feu fer una fundació ciutat) per batejar-la. - Pujades també accepta la unió de la 9ª Barca Gomez Miedes diu que el nom de Faventia i que Amilcar, per donar argument li posà Barcino, feu l'index i inventat (Faventia i nom romà posterior)

Gerard Paulo, fill de Barcelona, canonge de la Seu, i canonge del papa Alexandre VI, vega atribuix Hercules. El nom que era Amilcar el fundador, i acaba amb els versos:

Facitet Herculeam, quam incolit vulgus Hyberum
Barcinon, Patrio de Duce nomen habes

(O Barcelona, encara que el vulgus ~~d'Espa~~ ibèric et lloï com a hercúlia, adueu el nom del capdill cartaginès.)

Joan Vasco, Francesc Tarafa, també atribueixen a Amilcar Barca. (De passada Tarafa cita la fundació de Badalona per Orco Veluloniense.)

Florian de Ocampo (~~Historiador~~ Cronica de Hespaña) explica de detalls la fundació per part de Amilcar Barca - refuta llegenda temple d'Hercules, on ~~la~~ restes del dens atribuïen antiguedat. - creença de la població de Barcelona per cartaginesos, procedents de Barca (ciutat Libia) altra opinió s/vinguda de colonitzadors asiàtics de Baal, refutada. -

~~Acerca de Pandionem dicen~~ nom segons llatins és Barcino, i el romans li anomenaven ~~Urbs quam~~ Barcino Faventia. -

Pomponius Mela, Plini, Dionis Alexandri, parlen de Barcino (i no Barcanone) (Barcinona és forma gràfica que no compta a la realitat, filla de pronuncia llatina)

Temple d'Hercules al montjuic (respecte al que hi ha al mont Tàber, Cervera diu que no pot ser d'Hercules (pues de tantos siglos es imposible averiguar) les columnes del dem de la ciutat vella.) Es desplaçà el nucli de població barcelonina? Ciutat d'Hercules

Un manuscrit català "Lo perquè de Barcelona" de Pere Serra y Postius - Per Ramon D. Perés.

Serra i Postius nasqué en 1671; morí en 1748, autor de Prodigios y Finezas de los santos ángeles hechas en el Principado de Cataluña (1726) i del Epitome histórico del portentoso santuario y real Monasterio de Nuestra Señora de Montserrate (1747), "Las cosas maravillosas casas del Principado de Cataluña", (1745). Historia eclesiástica de Cataluña - Era cartuxo o bolliguer de todos - numerosos altres inèdits molts d'ells. En ms. i inacabats, amb notes del Barberà, aquest "Lo perquè de Barcelona" anunciat un dia com a llibre cartuxà. - Escriu en forma de diàlegs.

Dóna l'origen de Barcelona (9 Barques d'Hercules) pel 1678 (à. J.-C.) les més antigues que hom coneix en inscripcions. - Per dir que Barcelona és rica "derbui" de la conquesta d'Almeria cap 1147

Plaça del Born. La plaça major - Lloc on es bornava. Cap 1323 ja es l'únic que hi hagués junts fins al 1632, sota Felip IV; davant d'ell

Places: de St Jaume (hi justicia el cant); del Palau (P. del Verger o Capitell reial); de Sta Anna, prop de l'església del mateix nom; de St Pere, davant monestir de St Pere de les Puelles; dels Encants (llegenda Encants que hi hagué un cabo dór per un cantó i altre a l'altre); Plaça als Peixos (davant St Caietano) perquè hi anaven a vendre el peix; Plaça de Traginers (del nom de la Confraria); Plaça de Tindet, on hi hagué un gran Tindet

Carrer Regomir (Rey Famir (sic)); carrer de Boria (Boigaria, vora de Born de les muges de St Pere), segons P. Diago; c. de la Vidriera, abans era Formatgeria; c. de la Abreviatura abans era Calceteria i abans encara dels Apotecaris; c. de l'Argenteria: en n'hi havia dit c. del Mar, després, de Ubamarii, dels Passamaners, i per altre Argenteria; c. dels Canvis. Hi hagué els canvistes - Carrer de Banes (origen cavaller de Banes (sic)) Hi havia bagut la Seca. (Salem de moneda) Carrer del Paradis, (jardí del govern dels romans i antiguitats)

Riera de St Joan (hi passa molta aigua que plou) abans hi hagué casals de St Joan, que eren dels Cavallers de l'Hospital

Al 1600 hi havien a Barcelona 24 carros. - La Rambla i el carrer Ample - 6 1100 passes, Davallades: de la Carrassa, del Cagador, de les Cols - dels Cleros, de la preso, del Sant Esperit, de St. Miquel, de Sta Eulalia. Tancaven la vila Barcelona - A la Boca de la Cala hi havia la Creu (com a la Plaça de l'Oli, de la Creu del Blat, respectivament) - Davallant dels Cleros hi havia casa dels Cleros civils per la Confrat (Hoy en dia la Clerecia) El Cleroner (home que cuida) de la Seu hi havia tot el Sant dia que els dones a beure com un gerret. Un dia un escolà donà a cop a l'orgue d'un d'ells, i el Cleroner amarga - devanem-lo, que el Clero bé "ta, ta", i el Cleroner respon (tot que confusament en cas (sic)). Un altre dia, el mateix Cleroner va dins un gabinet amb un vaixell amb els Cleros, no coneixent-lo, el van matar. Fou Cleroner vuit anys en altre vuit dies morí; Adduce es donava morir de gana i histèria (sic)

Al Collegi del Carme - a la Rambla. Hi hagué bagut l'Hort i Casa de l'Inquisició de Tarragona hi posà el papa Adrià VI en 1522, Francesc I de Tarragona passà en 1525

Els Estudis de la Rambla (Universitat) foren passats tancats després de 1714 i cremats en Cadernera

Carrer o barri de la Fusina (evidentment per fer la Cintat vella) on hi ha de fondes antigues. Nom vingut de l'Italià, i diu que és bagut hi haver-hi casa del gremi d'argenters on es bagué bagut i bon (Officina) A mesura hi ha una academia de la Fusina.

Descripció que fa dels jardins del Barri de la Ribera (o de Ribera) que haurien estat destinats per edificar hi la Ciutadella:

"lo qual era la cosa més bella i delitable de Barcelona. Perquè, en les més de les cases, hi havia hort o jardí, i en molts jardí, i hos horts se componien no d'hortalisses, sinó de tarongers, llimoners, bergamers i de tota manera d'agrums; i semblantment de altres delicats fruiters, etc. i en tots hi havia parrals bellament guarnits, i acompanyats de diferents sorts de raïms. Los jardins brillaven, i admiraven, ab la gran varietat de flors dolces, no sols de les més universals, com roses, clavells, violes, gessamins, englantines, catalies, francesilles, tulipes, etc. sinó també d'altres més exquisites vingudes d'Itàlia, França, Flandes, Holanda, i de altres terres; que en part guarnien i adornaven los testos de fina pisa, matitzats de colors, i de varies maneres fabricats, i en part campejaven per los erols, que molt primorosos eren, i de diferents figures i diferents formats. Per los alegres, i deleitables reguerons, que bon nivellats estaven, abundantment corrie, i a vegades serpejava l'aigua; puix en tots los jardins n'hi havia de viva, i en gran copia; i en molts hi havia surtidors ben labrats, i magnifics.

De quants horts i jardins que en mon temps allí hi hagué, lo més curiós, estós, i digne d'esser vist, fonc un, que era del Cònsol de Holanda; perquè amés de haver-hi exquisides plantes, arbres i flors rares, i formes amb harmonica simetria disposades i arreglades; per totes parts estava minat, havent-hi enterrats no sols quintars de flors, per a lograr diferents, i admirables jets d'aigua, que sortint ja de baix terra, ja de les parets i pedrissos com i també fins de les rogues dels arbres, componie una espessa plueja; de tal manera, que devant-se molt los cristallins raigs, que pels forats dels conductes eixien, los uns als altres acompanyadament cruzant-se, transformaven tot l'hort i jardí en un copiós xortidor, sense veure-s'hi ni flors, ni plantes ni arbres. I ab tot que el jardí era molt gran, en quatre valls part que es podia la gent, que per veure los jets hi anava, podia ser remullada de cap a peus; lo que no causa, que de vegades hi succeïen alguns jocosos lances, que per a riure i divertir-se valien tant com lo millor entremès de Comèdia.

Molts d'agradables horts i jardins eren de Cavallers, Mercaders i Ciutadans, acomodats, los quals, ab los parents i amics, passaven allí plasible, i deliciosament les tardes, en temps d'estiu, i los matins en la primavera, alegrant-se i divertint-se, ja ab balles, ja ab tires, ja ab cartes; veient moltes hi les entretingudes i reals taules del Joquet, dels Escacs i de les Dames; convidant-los de fruits saborosos, flors, i gessamins, i muntres. Allí jugaven, allí cantaven, allí ballaven, allí es folgaven, allí conversaven, i allí feien sumptuosos banquets i regalats berenars. No venia persona de distinció i de bon gust a Barcelona, que no anàs a veure aquelles meravelles de la naturaleza i de l'art, admirant-se de que dins les muralles de la ciutat hi hagués tan plasible i deliciosa recreació.

De gran part de dits jardins i horts gosava també generalment tot home que passejava per la muralla, des del Portal Nou al de Sant Daniel, de on se descobrien los arbres fruiters i los surtidors. Se dubta, que en altra part del món hi hagués passeig més alegre i delitós: Perquè, girant-se a la mà dreta, se gosava de la amenitat dels jardins i de casi tota la Ciutat. Girant per davant, se descobrià immens mar: i se veien, a les ocasions, passar les esquadres de vaixells i galeres. Finalment, volgut-se a l'esquena, se observava lo dilatat Pla de Barcelona, ab los arbres, sembrats, horts, cigrons, molins, Convents, Torres, i casas de recreu; i ab la cadillera de muntanyes, quasi totes cultivades, que a modo de mitja lluna aferren que li formen una fondosa garlanda.

Así era la barcelonesa Ribera, admirada i celebrada fins de tots los estrangers.

Tap. 871 (1)

L'any 1617 (compr.) hi hagué a Barcelona un aiguet tan gran que s'endugué 50 cases de la vora del mar (Sein feren llibres en italià i francès, amb relació de miracles esdevinguts a un sacerdot que dicia el Cartini i a un infant en el cor bressol.)

L'any 1630 la reina Maria d'Austria, reina d'Hongria, passà per Barcelona i se li feren grans festes. Sortí el 12 de juny a les 7 de la tarda de la ciutat, per mar.

La "Proclamación Católica a la majestad piadosa de Felipe el Grande, rey de las Españas y emperador de las Indias nuestro Señor", és feta per "Los Consellers y Consejo de Ciento de la Ciudad de Barcelona" any 1640.

"Un manuscrit català "Lo perquè de Barcelona" de Pere Serra y Portius" per Ramon D. Perés Vol IX, fasc. IV de les "Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona" B. – 1929

Orígenes del pueblo de San Martín de Provensals" per Francisco de Bofarull y Sans (19/2/1889) (Mem. R. Ac. B. L. de B. – Tomo V – 1896 –)

Predilección de Carlos V por los catalanes – Francisco de Bofarull y Sans – (16/2/1891) Tomo V 1896 (Mem. R. Ac. de B. L. de B.)

Tar-871 (12)

# Barcelona

Un dia, en cercar a la Biblioteca Nacional de Paris uns ~~documents~~ manuscrits venerables i famosos que testimoniessin de la riquesa de la poesia catalana, vaig ~~cercar~~ topar amb un títol que va cridar-me molt l'atenció. El catàleg de Morel-Fatio reproduïa així l'encapçalament d'un manuscrit esplèndid (i llegat) en dos volums. Resa així:

Discursos históricos de la fundación y nombre de la insigne ciudad de Barcelona. de sus yglesias, templos y lugares pios, de los tribunales de los Reyes y otros que residen en ella como superiores en el Principado de Cataluña, condados de Rosellon y de Cerdaña, de los mas notables hechos acontecidos hasta el año 1621. Divididos en dos tomos. Compuestos y recogidos por Rafael Cervera, ciudadano honrado de esta ciudad y Receptor del Oficio de guarda Nacional de su casa y corte del Rey nuestro Señor.

La nota del catàleg deduïx de la llicència que hi ha al capdavall de l'obra que aquest manuscrit, preparat per a la imprenta, no veié la llum en vida del seu autor, que devia morir entre el 1633, data en la qual acabava l'obra, i el 1638, en què el seu fill en autoritzà editar-la. Sembla que malgrat tot, l'obra no veié la llum. Potser la guerra dels Segadors, que començà a alterar-ho tot, va impedir-ho.

Poc després tenia entre les mans el manuscrit. Està escrit en un llatí clar i un estil ben propi de l'època. Rafael Cervera fa l'efecte d'un barceloní amant de la seva ciutat, d'una ratlla d'aficció dominada per l'afany de la lectura i de la cronologia. El seu nom s'ajunta al dels Pere Miquel Carbonell, Didac de Monfar, Bernat Boades, Jeroni Pujades, Antoni Canti, Vilar Ramon, Narcís Feliu de la Penya, Bentor Feliu Torrents, Gabriel Turull i altres treballadors més o menys afortunats de la nostra història. Tots ells estan presidits per una gran figura que, encara que no sigui catalana és un dels homes que ha estudiat amb més afecte tot el nostre passat i ha parlat més en defensa de les glòries catalanes: Jerònimo Zurita, el meticulós analista aragonès. Rafael Cervera revela (una cultura extensa i coneixer bé els seus clàssics. He començat a llegir la seva obra amb un interès distret; poc a poc m'hi he anat engrescant... De la pura catalanesa he anat copsant una imatge borrosa de la nova vella ciutat nadiua, que s'ha afegit als records tan precisos (que entinc) que mai em deixen.

Tas-871(13)

Sense saber perquè, m'ha vingut la idea de traçar aquest retrat de Barcelona, a exemple del que Rafael Cervera escrivia en el segon terç del segle XVII. Després del cintadà honrat i receptor del Racional d'altres escriptors s'han imposat la tasca de fer reviure les vicissituds de la capital de Catalunya. Antoni de Capmany, Prosper i Antoni de Bofarull, Víctor Balaguer, Salvador Sanpere i Miquel Francesc Carreras i Candi hi han contribuït de diferents punts de vista. Els barcelonins "barcelonistes" no han fet mai res? Ningú no ens ha donat el retrat complet de la ciutat en tant que ésser viu, cos i esperit, amb les pedres venerables i de color massa nova, de carrers prestigiosos de vellúria i d'aristocràtica exclusivitat, de tresors de gust i de disbarats de mal-averany enriquida, aquella que

que empaita a la monja i li cremo el convent
...i després l'edifica més potent!

És una aventura prodigiosa la d'aquesta Barcelona, metròpolis marítima i comercial que en cert moment comptà feliçment amb Gènova i Venècia i després queia en una trista decadència, per enfilar-se més tard en un centenar d'anys dels cent mil habitants al milió, guanyant així el rang de gran capital i situant-se entre les deu primeres d'Europa i el de primera ciutat del Mediterrani en quant a població i importància industrial i mercantil. En aquest recent avatar, la ciutat multicolor pren una d'aquelles dreceres de l'art americà, corprès del món gràcies a l'esforç dels pioners, al joc contradictori de les ambicions i les lluites d'aventurers de totes les races i totes les races, gràcies també a l'òptima recompensa del sol verge que vol cent vegades allò que l'home hi sembra. Com elles, Barcelona ha crescut de pressa i d'una manera irregular, a batzegades violentes, sovint contra les hostilitats i les enveges dels de fora i àdhuc sovint contra l'esperit fratricida dels seus fills. Com elles, ha edificat i destruït grans fortunes, ha emprat aventures sinistres i ha donat oxigen a totes les audàcies. Ha bastit el seu i el d'altri, l'audàcia i el sacrifici. Però ella tenia al damunt vint-i-tres segles d'història i una tradició que la lligava a un llunyà passat gloriós i mundial.

Igual que una noia rossinyana, la filla del fabulós Hèrcules esplèndid en el seu moment ha oblidat el passat i ha llançat a conquerir el futur. Ha alçat un bosc de xemeneies i ha aterrat els arbres on abans cantaven els ocells; ha tallat les velles muralles després d'omplir totes les rasses que encara hi havia al voltant seu, — horts florals, jardins ombrejats, planells i planells plens de mainada i de flors, — : En la febre de la construcció l'ha llençat al pla i l'ha envaït, absorbint els nuclis urbans que

Tas-871 (14)

la voltàvem i que ens, al capdavall, fills de la seva història. Aviat el muntjuic ens aconseguit —però el castell i ninfes muntanyes en el/perfecte l'aproximació de les nits tempestuoses. La serra de Collserola també era ~~st~~ encalçada: de riu a riu la ciutat s'ha anat eixamplant sense mai retrocedir en el seu impuls de creixença, créixent àdhuc amb les guerres i amb la revolució, amb la repressió i amb l'infortuni.

Bon barceloní com sóc, — barceloní de naixença i pels meus fets, nat ~~al~~ l'un cantó de Barcelona i l'altre al ~~Guinardó~~ de la Barceloneta ~~de tant Cervantes~~ — no puc pas contemplar impassible aquesta formidable creixença. La riquesa i la vitalitat incoercibles que revela. Però si l'esperit beat es llença moltes vegades a recitar els endecasíl·labs de versdaguerians i a evocar amb el poeta de Folgueroles el passat i el futur de Barcelona com una ~~grandesa~~ brillants i convencionals d'història, d'altres vegades la barreja d'impressions i d'amor de Maragall es canvia més aviat en la pietat del barceloní davant el camí que emprèn la seva ciutat nadiua. Més que veure-la dolçament ajaguda en el braços ~~d'Alcides~~ gegantins ~~Gigantó~~ li sembla sentir-la partejant del seu cervell de mare fructífera, devorada davant de les seves responsabilitats, llençada totes les aventures i als més catastròfics canvis de pell. Tota la puixança, l'angúnia de amor del fill endevina els punts febles i la ~~devastar~~ admiració s'estremeix d'inquietud greu, malgrat d'ignorant, constatant que Barcelona no és tan ~~bella~~ inexpugnablement bella com creiem, que té moltes faves i moltes nafres, que de vegades és una gran bogeria viure gent ni equilibri — avara i garrepa, només — i d'altres una burgesa mesquina, que no sap el que vol ni el que pot ser. I, tanmateix, per dir-ho altra vegada amb els mots de Maragall,

. . . amb tots pecats, monstre, monstre
Barcelona monstre, la gran ciutat!

Perquè crec que els seus defectes són guarits i les seves virtuts donadores, aquest llibre vol ésser — serà culpa meva si no ho reïx en l'esperit dels lectors — un acte d'amor a la ciutat absent i mai oblidada per ~~l~~ Clarà que ni en tobi. Les recordances de les seves llums i de les seves grandeses, del seu passat gloriós i del seu present ple de possibilitats. Un agullò, també per a comprimir totes les lliures idees que ~~em~~ fructifiquen, ~~en~~ generós i inextirpable) a la nostra ciutat

Alixafar (Jaume Eiximenis)

Tas. 871 (15)

Horòscop d'un astròleg del segle XIV a Monin Sant Jordi s/la ciutat de Barcelona (c. S. i Miquel) 1

"Que mentre la dita ciutat entenés en mercaderia e fosgitar los hómens viciosos e vagabunds, seria prosperada e ab honor de mercaderia temprada; mes de continent que la dita ciutat desviàs d'aquest honor de mercaderia, e los ciutedans di aquella entenessen en éner cavallers o en éner curials de senyors e en honors grans, han dit los dits astròlecs e cronistes que en continent haguessen per senyal que la dita ciutat perderia sa bona fortuna, car lavors son regiment vendria en mans de homens jóves e a no res, e sos notables habitadors haurien cisma entre si e discòrdia, espersa quirien, e a la fi portarien si mateix a la ciutat a perdició!

——— pretesos fundadors per Hercules i Amílcar Barca

Origen de la ciutat - colonia de grecs-libics de la Cirenaica (Barka) cap al 510 a. C.

~~descripció~~ d'Avien (IV) - 1ª vez que el nom de Bar. sona en la historia pais de Aníbal.

etimologia { Barchinon (del grec - cabanes de branatge) ?
Barcino (de Barca, greco-libia)

1ª. muralla. { Mons Taber (acròpolis barcelonina) cases que baixen fins a la platja)

carrers actuals, Palla. Barcys, Arnigó, Escudellers Blancs, Barca, Tapineria, i plaça Nova.

muros romans.

Temple d'Hercules, c. de Paradís

Pomponius Mela. geogr. esp. en dim Parva (petita)

descripció d'Avien - Ora maritima - inde Tarraco oppidum - et Barcilonum amoena [s] - después de Tarragona vé la vialeza cara dels barcelonins

cui et fuit que olim elz dos braços tot clos davant el mar i uns pocos rincets que regna la carpinyo) sede dictum

nam pandit illit tuta portus brachia, - uvetque semper dulcibus tellus aquis. ——

Jeronim Pau (1491)
Barreyros (portugués)
Nuñez (holandés)
Mendez de Silva, metge
} al ludeixen car de cap volts Barcelona)

Francesc Eiximenis - Dotzè del cristià, cap. 12 fa comparació entre Bar. i Tarragona.

Tas_871 (16)

2r. recinto. Vorera esquerra de la Rubla, muralla de mar. fix al Pare, per Sant Pere fins a Carmelitas. (Segle XIV) Barcelona comptava aleshores de 40. a 50000 ànims

Exemple quantitat immediat: els barris extremes de la Rubla (Raval) fins tenats per nova línia de muralles que de la Rubla anava pels Tallers a Sant Antoni, per barrios gambé en línia recta a la Diuana, tenint el nucleo de Sant Pau del Camp. — poca població del Raval. El nucleo es comptava als volts del Hospital (s. de l') i dels Tallers. (entre els c.) Pot baixa bor a marinos, bergants i prostitutes. (Bloc amplet a agents pels Carmelitas s/ XIV)

Gran de Sarrià — (Barri de Ribera fa poblar Raval i anxo cre un cert-Gaia-ani; tocàtie entre c. Sant Pau i a Nou. — es fins Barcelona pel mapa de Mina. a prens del segle XIX tenia Barcelona 115000 ànims ab gran clans als extremes del Raval (Sta Madrona i Tallers)

Lapide del segle XVI

Barcino ab Hercule condita, a Poenis aucta

(Barcelona fundada per Hércules i engrandida pels cartaginesos)

Barcelona comporta de una inlet aborigen (celtibèria Laye. capital de Laietani o Lalletana, i de Barcino, probablement fenicia o cartaginesa.)

l'ha d'aixecar pensar en 1462 i dels de 10 cargos de Ulisses

Setges: 1473 entre Joan II a Barcelona dels Trasaminó

atemptat Jan de Carpenas — (7-12-1492)

Setge — 1652 — capitulació a Joan d'Austria

— 1706 (abril a maig) Felip V l'ha d'aixecar

— 1713 dins un any i mig — 3000 barcelonis combatents cf

40.000 hus i 200 anors.

Tas_871 (17)

3r. recinto (mig s. XVII

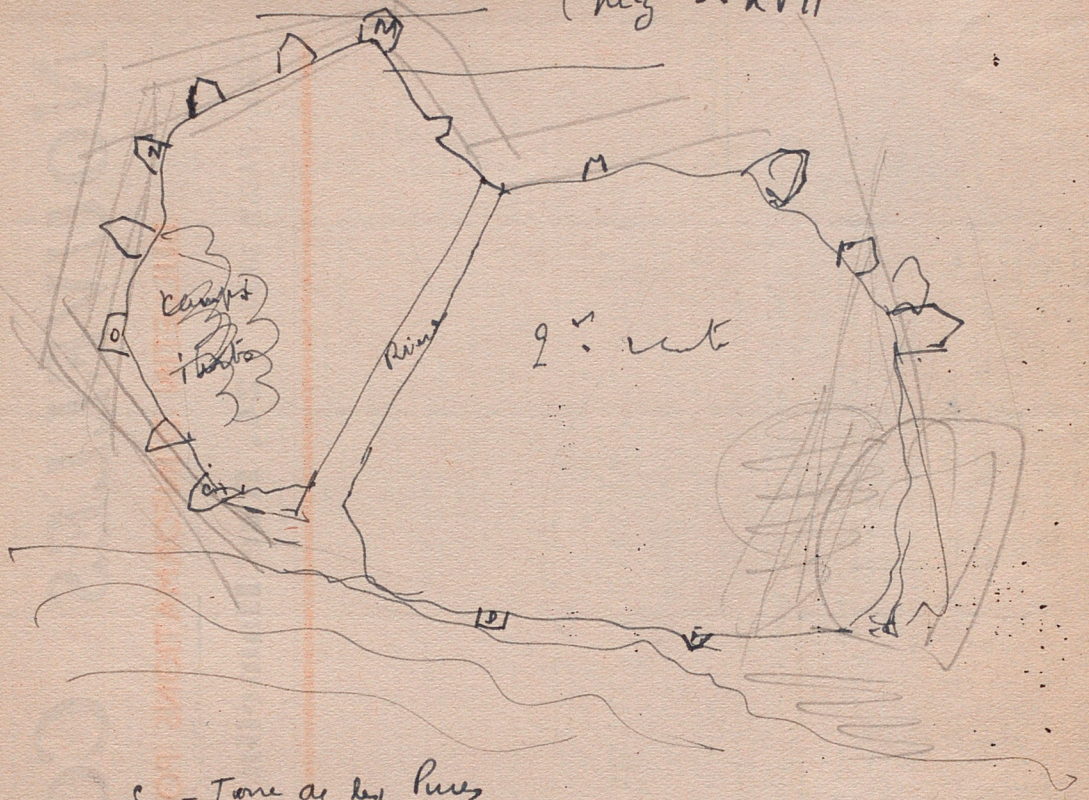


C – Torre de les Puces

D. Baluard de St. Francesc

F Portal de mer

O Porte de St. Pau

N. Porte St. Antoni

M. Porte des Tallers

---

Périmètre 6 250 m.

Superficie 2.180.602 m².

reducció 1719 - (Barri Ribera) a 6051 m. per 2.025.600 m².

---

Tas_871 (18)

2on. recinte. a dins del s. XIII.

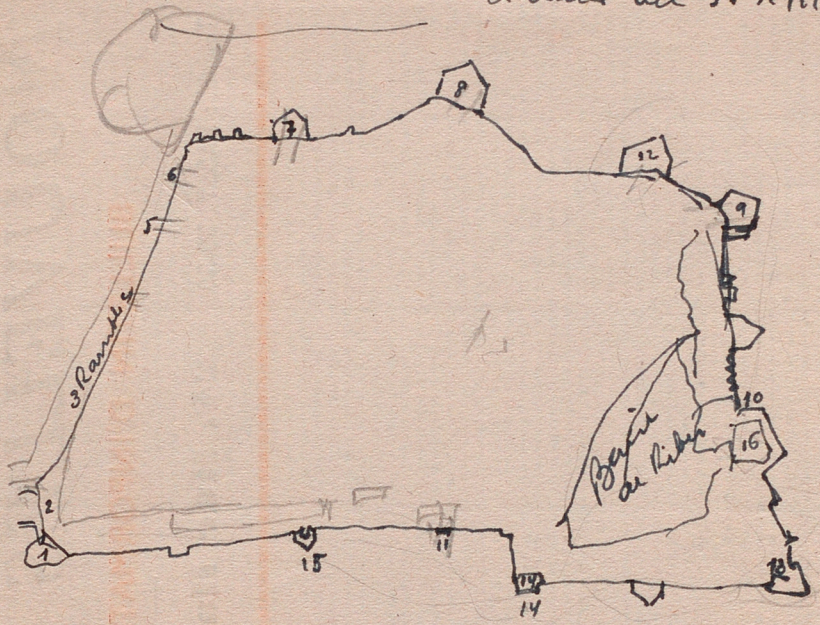


1 – Torre de les puces
2 – Porta de la Dressana
3 – Porte de Trentaclaus
4 – " de la Boquería
5 – Portafenina
6 – Porte dels Bergans (Sta Ana)
7 – Porte dels Orts o de l'Angel
8 Porte de Junqueras
9 Portal Nou

10 – Porte de St. Daniel
11 – Porte de Mer
12 – Baluard de St Pere
13 – Baluard de l'Espolí de Clavant
14 – Baluard del Mydia
15 – Baluard de St. Raimon
16 – Monestir de Sta Clara

perimetre total 5096 m
superficie 1.311.170 m²

Tars 871 (19)

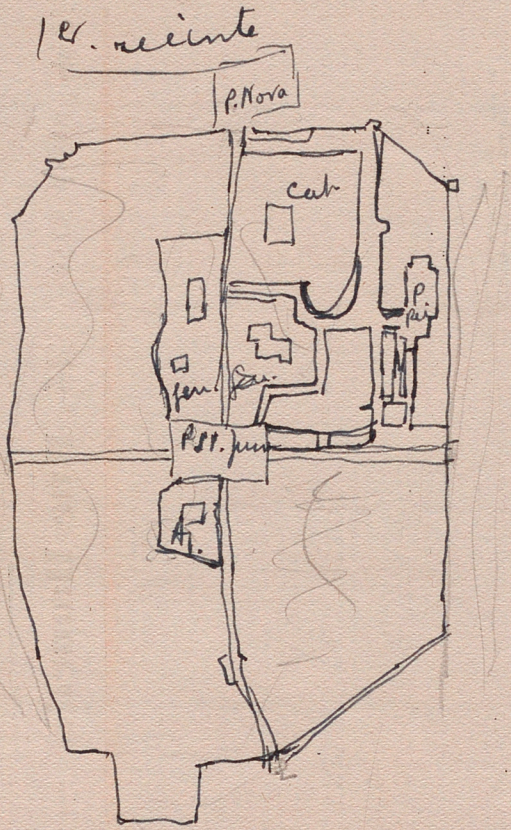


perímetre 1122 m. – superfície 104.757 m².

al segle XI ja comença l'ampliació
cap a les Rambles i cap al Puntal Nou.
després el Barri de Ribera.
creixement nou cap a la platja
Barri "Vilanova de Regueros"

Tas_871 (20)

# Bibliografia

Festo Avien – Orae maritimae.

Miner Jerosi Pau – De situ urbium Cattaloniae

Piferrer i Pamerisa. Recuerdos y Bellezas de España – Barcelona – ad. art. notes d'Antiestu B. 1886

Pi Mangall. – España sus monumentos y artes. Barcelona 2 vols. Cataluña. Piferrer y Pi Mangall 8º. D. Cortezo – 0.338

Carreras i Candi Fr. La ciutat de Barcelona (Geogr. Gen. de Cat.) 4º Ol 1868 1913

Sacs Joan – L'Exposició Universal de 1888. Rev. de Catalunya Juny 1938.

Repressió Felip V. després 1714 Tas_871 (21) I

Indemne 1262 cases. que fundaren 52 cases bari. de la Ribera

cremar per mie de botri tots els privilegis atorgats per l'emperador Carles III d'Austria

dissolució del Consell de Cent i la Facultat.

trullet a Cervera de la Universitat de Barcelona.

prohibició port arms. garrots del pa enmendar.

---

1746 – el baró de Vallvegia establiu a Barcelona 1ª fabrica ab motor hidráulic d'estirpets de cotó – en 1767 n'hi ha mes de 20.

1759 (15 oct.) Carles III de Bribó entra a Barcelona ab la familia real. dent fundant tots els impostos reals dem l'any en curs.

1765 – anulació monopoli

Dent 1778 revocació prohibició trafec ab Indres i establiment llibertat a cures per tots els fruits i fermes.

(epoca Carles III – Duane, Llotja, casa Vinceuna, – Academia Bonas Lletras (1729) Collegi de Medicina (1760) – Ac. Medici Naturali i Art. (1770) Collegi d'Advocats, Real Collegi de Cirurgia de Cirurgia i Cirurgia Cirurgiques).

Febrer 1808. tropes napoleoniques s'apoderen Barcelona

28 mig 1813. conversió Tolosa – es tornen.

nov setge 1823. (tropes absolutistes i francesa) capitulació en 2 mesos

25/7/35 – anulat 11 convents. (Sta Catarina, St. Francesc, Trinitat, Carmen i sis destinats.)

general Bassa és anomenat pels cures. Cures 1er vapor

Fill de la Nació Catalana
S. Sampere y Miquel

Gr. 4°. Ol. 1671
Barcelona

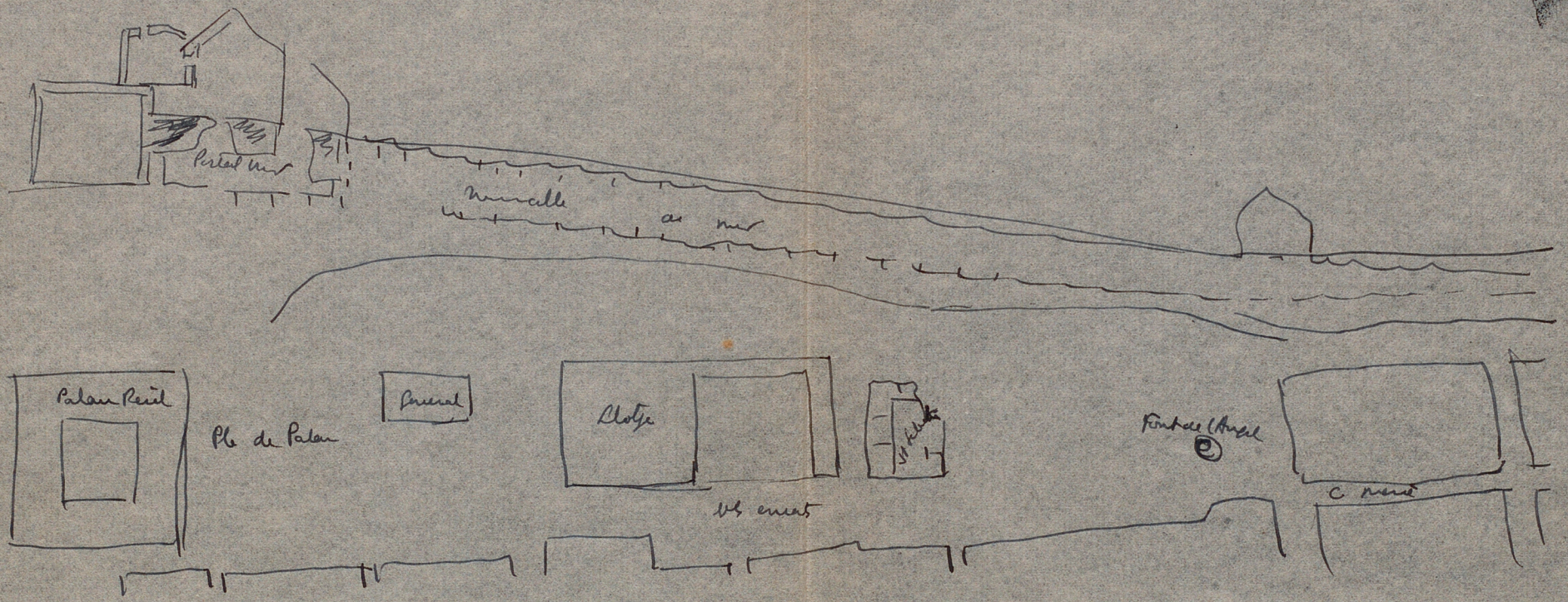

Tas 871 (23)



Genoa 1836 i en afegeu 1er guerra civil - Ciutadella es cultora i arminats tots els capos caturiers finoses allí.

Juliol 1840 - visita reina Gandara Cristina (ab noves) el 13 hi arriba Espartero per felicitar. reina per arribat guerra carlina, el 18 juliol es hiblerad pobla per nova llei municipal. Cristina hi de fugar.

1842 - revolt. (bombeig ~~des de Montjuich~~ 3/12)

1843 - guerra revolta c/ Espartero. — Germania.

1854
1856 - } noves revoltes
1818 - 1er servei diligences.

28/10/1848 - 1er tren matadó.

---

1858-1868 - es destruir les muralles. i es comença a construir l'Eixample.

1826 - enlumenat per gas - 1874 - enlumenat per electricitat

1832 - 1er telleres fundició fer

1834 - 1er vaporell a vapor "El Balear"

1829
1831. Capitán general. de Catalunya. - Conde de Espeña
monstruo,

Tas_841 (24)

1831. El conde de Espeña. llegó al dismo
de fer pagar els fills d'aquells revolucionaris
y que afrets. es negaren. e dis a on es
Trobaben

Lo que es avui. Mercat de la Boquería
habia estat. l'Iglesia i convent dels Sn Josep
de frares. Carmelitas Descalzos

De la indisciplina en la República 1826
dia 21. La República en Barcelona. P. 68

1835 · 5 de agosto ~~[illegible]~~ - Incendiaron la fabrica de vapor

Bonaplata

1835 · dia 7. = A les 6 de la tarde son afusellat a ~~[illegible]~~ l'esplenada.. el cabellilla Mariano Jarri y un tal Pardinas; Con a principals instigadors de l'incendi a la fabrica ~~[illegible]~~ Bonaplata

---

dia 9. 1835 | Domingo - ~~[illegible]~~ Es reuneix els veinats per grups de clases socials. a fi de nombrar els individuos que deuen representar en dita corporació a saber. - un pels gremits: otro per els nobles - un pels fabricants. un pels comerciants. un pels nobles. i un pels hacendats (Junta Auxiliar Administrativa)

Población (modern)

Tas_871 (25)

1909 - 546.271.
1910 561.823
1920 - 705.901
1925 817.859
1928 - 840.931
1930 - 1.000.000

Població (dades Enc. Espasa)

Tom. 871 (26)

1er. cens (1359) 34.339 hab.

durant segles XV i XVI població no augmenta

1657 - 64.000 hab.

descens a començants s. XVIII (guerra Successió)

augment en darrers s/XVIII.: en 1798 = 130.000 hab.

| | | |
|---|---|---|
| guerra Independència. | en 1818 - | 88 227 hab. |
| en relà - | en 1849 | 175.331 - |
| - | 1860 | 189.948 - |
| | 1888 | 273.000 - |
| (agregació suburbis) | 1897 | 509 589. |
| | 1900 | 533.000 - |
| (agregació Horta) | 1904 | 537.354 - |
| | 1906 | 539.453. |
| | 1907 | 543.818 - |
| xifres oficials del cens. | 1909 | 546.271 |

Desenrotllament propietat urbana a Barcelona

| | | |
|---|---|---|
| | 1860 - | 8.665 edificis |
| | 1887 | 11 518 - |
| (agregació) | 1897 | 30.138 - |
| | 1900 | 33.774 - |
| | 1905 | 36.889 - |
| | 1909 | 39.031 - |

Tas-877 (27)

1854 – Llei autoritzant endemoc de muralles

1859 – aprovació pla – ciutat comença inaugurar

abrir agregació suburbis (1897) superfície 1.549'57 HA

Poblet veïns ~~suburbis~~: Sants, Les Corts, St. Gervasi, Gràcia i St. Martí de Provençals i St. Andreu del Palomar

agregació 20/4/1897

al 1904 – superfície 6.229'21 Ha.

agregació Horta (1904 a 1908) – 7.086'73 Ha.
1-1-1904.

Suburbis de la ciutat: Barceloneta – const. s. XVIII
per ordre Muguiz de la Mina

Poble Sec i Hortes de St. Bertran – al peu de Muguiz

Hortafranca (Hortals francs) als costats cartera Madrid. barri obrer

Can Tunis (nom rebut als s. XVI i XVII per abordar hi pirates tunisians) vora del mar

Sarrià – ~~F.~~

St. Adrià de Besós (part dreta riu) 1929.

Tus. 811 (28) Ol 201

Disertación s/ los monumentos antiguos — que se hallan en la ciudad de Barcelona — por Isidro Bosarte — Madrid 1786.

S'extin s/ Columnes del c. de Paradís (no creu que signin del sepulcre d'Hércules sino temple perpet.)

Cloaques antiguos.
Aqueductes romans
Pere colonial
Pilé bout c. de l'Ardiaca
Pilé de la Tanane.
Antigüitats Patí c. dels Pinós
Sepulcre Martins
Burgs públics
Pou de Canadors
Amphitrate (dubtés)
Mosaics esglesia St Miquel —

---

Cenac Moncaut — L'Espagne inconnue — 1861 —

pag. 207 — Barcelone

St. Miquel — és horrible.

St. Pau — convertit en caserne

Catedral — ab la de Burgos, la mes bella esglesia gotica a Espagne

---

(Carrera Candi)

Mort dels greuges — en les Corts del 1706 es permetia establir a Barcelona ind.ª estat s/ pagar dets vie eins ex aintes — Ordenes generals del 1782 introduiren refer a l'apremiantet ge. prohibint les vendes de mestries. — En 1783 confirmes generals sin suspiriés i substituïdes per montepios; en 1784 es fumlt a les dons per tabeller lunaret a tots actes; en 1785 es trigué als gremis la fumlt de multes els que exercin de l'ofici s/ estar agremiats; i en 1798 es permetia el tabell s/ previ examen vie aprendatge — Les Corts de Cadiz (8/6/1813) establiren llib. absolut tabell. R.O. 24/6/15 restablirs gremis i 1818 regula per fumlt lunaret en 1836 tornen a establir llibertat tabell (mort gremis)

Tcas-871 (29)

# Impressors barcelonins del segle XV

· Pere Miquel
· Mn. Pere Posa – 1498 cedeix
· Diego Gumiel
Claudi Bornat
Jaume Cortey } llibrater segle XVI

Rosenbach
Spindeler
~~Pere~~ Carles Amorós

XVII Matevat
XVII Cormelles } L XVI
Bartomeu Giralt – 1706
Rafael Figueró – 1705

Joaseph Lopez – 1685
Joseph Soler – 1684
Joan Pau Martí 1703
Jaume Andreu – 1679
Sebastià de Cormelles – 1645
Jaume Matevad 1643

Constitucions de les Corts de 1493 – Spindeler

Histories e conquestes dels excellentissims y catholics reys d'Argó
Mn. Pere Tomich – Carles Amorós – 1534

Dècades de Titus Livi – imp. a Saragossa en 1520 per Mestre Coci

Tirant lo Blanch. estampat per Gumiel

Comentaris (en llatí) de Jaume i Guillem Vallseca i Jaume Calgi 1544
Chronica de Muntaner – editada per Jaume Cortey en 1562. ~~1544~~

Ordinacions de la Cort del 1509 – C. Amorós

Comentaris de Jaume de Marquilles

Chroniques de Espanya – de Mn Pere Miquel Carbonell – 1547

Incunable

Gramática de Mn. Mates, imp. a Barcelona el 1468

llibret in 16.º de 60 fols per Joan Gherlino alemany.

Obres o Robes en labor de la Verge -

a Valencia 1474.

Comprehensorium de Palmart - " 1475

gros (318 fols in fol.)

Liber meditationum Vitae Domini nostri

de Sant Bonaventura.

397 fols. primer llibre exit de prensa de Montserrat

1499

Incendium Amoris. de Luschner

Camino de les Dones Francesc Eximenis

impres per Spindeler

Consolat de mar - per Spindeler - 1484

Quixot de S. Mateuat impres a Barcelona

(1617

Tau-871 (30)

Joaquín Ibáñez i Cuevas

baró d'Eroles (1784-1812)

Tom-871 (31)

En una ocasión (noviembre del 1920) puede actuar de intermediario entre los catalanes y el Gobierno que presidía el "Pío" Eduardo Dato, Presidente del Consejo. Asesinatos, Sindicatos de patronos en Barcelona, disturbios alarmantes y huelgas cotidianas, llegaron a causar tan grave problema, que un día, en 1920, me dice Dato: - Pregúntale a Cambó, vuestro gran amigo, quién le parece indicado para dominar la situación. Lo nombraremos inmediatamente. - Don Francesc, que forma parte de la tertulia íntima de casa, me telefonea desde Barcelona: - El General Martínez Anido.

~~469-1~~
~~66 x 98-25~~
~~568,75~~

A los pocos días me llama el Presidente del Consejo con su habitual gentileza, y me dice: —Como te marchas a Viena pasado mañana, quiero darte la noticia personalmente para que te vayas tranquila. Martínez Anido sale para Barcelona en seguida. Te brindo la satisfacción de anunciárselo personalmente a los de allá.

~~De las~~ Pags. 263 i 264 de "Erase una vez..."
de la Princesa Max de Hohenlohe Langenburg
Madrid 1954 — (Piedad de Ytarbe, Marquesa de Belvís)

Tas-871 (32)

Capdevila Lluis - Barcelona cor de Catalunya A 96-8°
guía espiritual Barcelona s/dato

Corominas Pere - Apología de Barcelona 9(4)8°
C/19/25

Bcn 1931

Soldevila Carlos - Gracias y desgracias de Barcelona
Dalmau. B. 1943

Martinell Cesar - 20 años de arquitectura Barcelona
Barcelona 1933

Solá Jose - El amigo del forastero en B. 4-III-1/16
1833

Verrié F.P. 96-8°
Barcelona antigua 1320

Barcelona 1952

Guía de Forasteros de Barcelona A 97-8°
259

Roca y Roca. Barcelona en la mano 97.8° 446
1884

Sauri Manuel - Manual histórico topográfico 97 8° 440
B-1849

52 - 460

Torres y Oriol Isidro X 97-8°443

Barcelona hurtó nie antigo y mos o

Manual y guia de [orantes] 91-12°C 10/18

B. 1761

Barcelona a través de los tiempos. 2-V-34

Percot. Castillo y Vicens o

B 1944

8. VII. 37/27

Perés Ramon D. Un manuscrit català

Lo pequier de Bruel

J Vicens i Vives A 96-8°4735

Ferran II i la ciutat de Barcelona 4737

Vols I II i ap.

id. id. El redreç de la economia catalana

El de 1481

33-8°. C 35/6

M 274
E. S. sat. mate
65 x 90 - 20

Tas_871 (33)

(1) "Un segle de vida catalana" Barcelona 196
Veure capitols ___ i ___ del vol I i ___ i ___
del volum II.

(2) S. H. Steinberg – "Five hundred years of printing" – Londres, 1961. pag. 240

(3) Steinberg, loc cit, pag. 242–245

(3) Vegeu J Alvarez Calvo. "El periodismo en Barcelona
num 2 – B 19 julio 1937 ~~pag 3~~

(4) Veure aquests documents transcrit a ~~Hutton~~
Alvarez Calvo. loc cit, pag. 64 i 68

(5) J M Miquel. Le pers catalan and vulcanist
pag 56. note al peu

(6) Carles Rahola. La ciutat de Girona vol II pag 37
B 1929
Joan Gwanel. Bibliografia catalana. Premia II_ 81
B 1937

(7) ~~Note~~ Enciclopedia Universal Ilustrada (Espasa) vol 9.
pag 1152–1154 Barcelona 1918

(1) Rafael d'Amat i de Cortada - Baró de Maldà, per Alexandre Cabi - Barcelona 1954 - pag 24 -

(2) Hi ha excepcions, però: els números de tots els dies primers de mes dels anys 1793 a 1809 durant l'escut d'Espanya, en lloc del de B. i durant l'ocupació francesa aquest és substituit per l'escut imperial francès i per l'aliga napoleònica durant prop d'uns anys (1811-1812) i arriva cent escut de cap mes de 1r de gener de 1813 al 31 de mars de 1814. - Veure Alvarez Calvo, Historia del Diario de Barcelona. B. 1940 1792-1938.

(1) Veure el Llibre de Sarrabia (Cat.)

3) El reproduceix d'Orsoni, fullino a la pag 75 del seu llibre, Historia del periodismo, Pintura Catalana dual la Guerra de Trip. con la Reforma Turca (1797-1798) Barcelona 1913

WILLIAM Mc GIVERN

DEMÀ JA

EN PARLAREM

Tas_877 (34)

entre 1961 i 1963

el 43% dels desplaç. immig. interna d'Espanya

vertiren la prov. de Barcelona

en total 213.357 habs

~

Més de la meitat de la pobl. Barcelona

no ha nascut a Barcelona

en 1955 - solo 1.431.753 habs del cens

770317 eren forasters

(és a dir. el 55 del cens)

Els altres catalans F. Candel

~~Els altres cat.~~ i la réplica de M. Cruells

La población de Catalunya a la década 1950 - 1960

Josep Iglesias

La immigració a Barcelona - J M Martínez-Marí

municipi Barcelona - 99.9 km²
— Madrid 607 km.

comarca de B. - 488 km²
— ~~Madrid~~
id amb Vallès i Maresme 2508 km²
com Madrid 1080 km²

Tus-871 (35)

pag. 249 – Boqueria vegi's = Guret –

La Rambla, passeigs i jardins, pags 24

pag 255 · Hospital de Sant Antoni

per a malalts pobres. Cree que era un hospital que cuidaven els canonges regulars de Sant Antoni Abat i aterrien els malalts afectats per la malaltia el "foc de Sant Antoni" una erisipela gangrenosa.

pag. 252 ~~de~~ Matth repetit el Carmen Condeu

pag. 367 acaba de manera estranya, és a dir sense continuació

pag 373 sitge de Barcelona: pels exercits espanyols i francesos de Manso, Copons, Wittingham etc.

Portics d'en Xifra i l'altre és Vidal

Fco Elías de Tejada

San

Tos-87 l. (30)

# BARCELONA

## Imatge i història d'una ciutat

~~Retrat~~

I orígens.

II La ciutat antiga.

III Cap i casal.

IV. La Barcelona comtal

V. Una república urbana

VI. La decadència

VII. Els segles

VIII La reprova industrial

IX El segle XIX (esperit burgès però ambiciós)

X Renaixença

XI Arquitectura i catalanisme

XII Dues exposicions universals. (1888 i 1929)

XIII Les grans tragèdies ciutadanes.

XIV Futur d'una ciutat.

8 – Venir els estudis de Ferran Soldevila i, particularment, el resum que en fa en el volum Vida de Jaume I el conqueridor, Biblioteca Biografica AEDII. Barcelona 1958

9. Ferran Soldevila – Jaume I – Pere el Gran pag. 47. Barcelona, ed Teide Biografies Catalanes V – Barna 1955

10 – id id pag 61

11 ~~id id~~ loc cit.

12 loc cit pag 65

13 – – – 66

14 – A. D. S. (Agustí Duran i Sanpere) a ~~Barcelo~~. Viaje alrededor de la segunda muralla – Barcelona. Dialogues historia, ~~pag.~~ Tomo I. pag 124 (Barcelona 1945, ~~p~~

15. – ~~A~~ de Capmany – Memorias para la historia – etc. Tom II pag 32 i 34.

16 – Aquesta data ha estat molt controvertida. Hom diu també la de 1223, 1298 1235, etc.

Tas 871 (37)

17 - Graetz. "Histoire des juifs", Paris 1893
citat per Carles Rahola. "Els jueus
a Catalunya" pag. 13, Barcelona, s/d (1931)

18 - Rahola - op. cit pag 14

19. id op cit - 17

20 - ~~Los~~ Verne A. D. S. "Los enclaves
en la ciudad hasta el siglo XV", a Barcelona Divulgación Histórica. II, pag 94-99,
Barcelona 1946

21 - F Soldevila - "Pere el Gran"
Primera Part - L'infant vol. I pag 10.

21 - F Soldevila - Jaume I i Pere el Gran
pag. 111.

22 - La regularitat anual de les convocatòries
resta teòrica. Tanmateix, llur freqüència és
notable a partir d'aquella data

23. Constitucions de Catalunya. Llib. I. tit. XV. 1
(la constitució ultra vegada a l'any Ligure
al ~~tto~~ ~~cap~~ tit. XIV del mateix llibre)

24. F. Soldevila, op. cit. pag. 124

26 - Veure Desclot i la narració que fa d'aquest
episodi Duran i Sampere a Barcelona
Divulgació Historia, Volume VII. pag. 90-93

25 Duran i Sampere, qui ~~[illegible]~~ narra amb
tots els detalls que dona Desclot aquest
episodi ("El rey Pedro el grande en Barce-
lona, 1283, a Barcelona Div. Hist. vol VII,
pag 77-81, creu probable que el moment
de Bernat Oller tingués un caracter eminentment social
potser motivat per l'alt preu dels laudemis, sobretot
els eclesiastics, i que el rei vingué a donar la la raó
uns dies despres, en el privilegi Recognoverunt proceres

Tas_871 (38)

donat a Barcelona i que ~~[illegible]~~ regulara els censos i redui els laudemi del 30 al 10%.

27 Aquestes pintures es conserven actualment al Museu d'Història de Barcelona.

28 - J. Ernest Martínez Ferrando, Jaume II o el Sany català. Barcelona 1956

29. Frederic Pau Verrié, Adolf Florensa, Agustí Duran i Sanpere "L'art gòtic", a "L'Art Català", vol I, pag 292

30 - Martínez Ferrando - op cit p. 259

31 - F. P. Verrié "L'Art Català" - vol I pag 308

32 - Veure J Miret i Sans "El fraseyat primerenit de Jaume I" i Martínez Ferrando, op cit, cap II de l'~~[illegible]~~ part

33. Martínez Ferrando. op cit pag 264

34 - Veure "L'Art Català", (capitol redactat per Adolf Florensa) ~~pag~~ vol I pag 351, i "Las atarazanas reales de Barcelona", per P. T. M. (P. Torras Morell) ~~pag~~ a Barcelona Div Hist vol V pag 218

35. A Duran i Sampere: Viaje alrededor de las terceras y últimas murallas. a Barcelona Divulgación Histórica. Vol I, pag 172-176 i 185-189.

36 — ~~[illegible]~~ 25 d'agost de 1349 - veure Z. Martínez Ferrando, "La tragica historia dels reis de Mallorca", Barcelona. Bib. Bergant. ~~[illegible]~~ 1960.

37 Martínez Ferrando. op cit. pag 190

38. Rubriques de Bruniquer, vol I, pag 81.

39 - Veure, per una relació detallada de la crisi de les Unions, el volum "Les Unions de nobles i el rei del Punyalet", i, per al conjunt del regnat de Pere III, els volums "La vida del rei en Pere III" i "Pere el Cerimonis i els seus fills" ~~[illegible]~~ tres de l'autor del present llibre.

40 - A les Rubriques de Bruniquer, vol I cap. XII, pag 227, hi ha descrit ab detall el cerimonial emprat pel Consell de Cent per a les amitades de reis oprimeres de la casa real a Barcelona

Tas_871 (39)

41 - Rubriques, vol IV. p. 319

42 - id id vol I pag 81

43 - id id vol I : 229

44 id id id - observem però, que la transcripció de ~~[illegible]~~ Bruniquer dóna el nom d'Eleonor, potser per un lapsus del copista.

45 - Crónica de Pere III, edició de A Pagès (Tolosa. 1941) pag. 351.

46. Bruniquer, Rubriques, vol II pag 327.

47. Crónica. loc cit.

48 id. pag. 352

49. La rehabilitació del cer nét fel mateix Pere III, anys a venir, sembla confirmar la tesi de la innocència del vell ministre. Darrerament, però, alguns investigadors sosteneu la realitat del delicte de traició a favor de Pere de Cartella.

50 Cronica - pag 392

51 - Bruniquer Rubiques. vol II pag 228

52 - Fra Nicolau Timenik arribava a falsificar una butlla papal. Pere III una vegada li prohibia de predicar als seus dominis i el feia raptar i treure de Barcelona per a impedir li la propagande antilulliane -

53 Bruniquer Rubiques vol. IV, pag 268

54 - A Record de la Exposició de documents gràfics de coses desaparegudes de Barcelona durant el segle XIX, del centre Excursionista de Catalunya, Barcelona 1901, pag. 52 i ss.

55 - Ramon N. Comas - loc. cit.

56 - Bruniquer Rubiques. vol IV, pag 269.

57 - Noticiari Català dels segles XIV i XV, per Eduardo i Brasés, Butlletí de l'Ateneu Barcelonés, Vol I. 1915-1917. pag 214

58 - Veuve "La tragica historia dels reis de Mallorca" de E. Martins Ferrando, pag 270 - 273 per aquest episodi.

59. Per al detall de la rebuda que va fer li la ciutat, veuve J. M. Madurell, "Les noces de l'Infant Joan amb Matha d'Armagnac", al Vol XIX, 1934, d'Estudis Universitaris Catalans.

60. La ciutat va fer als nuvis un present d'argenteria, que va costar 211 lliures, 17 sous i 2 diners. (Bruniquer Rubiques, I 230)

61. Es casava a Sòria el 18 de juny següent.

62. - Arxiu municipal de Barcelona, Llibrall de Privilegis, citat per S. Sanpere i Miquel a Barcelona - son passat, present y porvenir, Barcelona, 1878, pag 66.

63. Sanpere i Miquel, op cit. pag. 124

64 - Yvan Roustit La dette publique à Barcelone (XIVe siècle) a Estudios de Historia moderna IV - Barcelona 1954 (pag. 113 - 156)

65

Bruniquer - Rubiques - Vol I, pag 84

66 Rafael Tasis - Joan I el rei Cazador i music Barcelona 1959. pag 176.

67 Vol IV, pag 315

68. Tasis, Joan I, pag 199

69. Bruniquer, vol I. pag 327

70 id Vol II - 51

71 - Arxiu de la Corona d'Aragó, reg 2240, fol 102, publicat a l'Itinerari del rei Martí, de Daniel Girona i Llagostera, Barcelona 1916

72 - Bruniquer Rubiques - V, 75

73 J(aume) C(anera) P(ujal), en l'estudi "La Taula y el Banco de la Ciudad", a Barcelona, distribución histórica Vol V. pag 189 iss.

74 Pierre Vilar – Historia de España, trad. española. Paris 1960 pag 28.

75 - Historia Municipal de Calella, vol V, pg 457.

76. La diferència entre Corts i Parlament consistia en que aquest estava manat d'un dels requisits per a esdevenir reunió de Corts – manca d'un dels estaments o del Rei, com en aquest cas.

77. Segueixo l'exposició de Jaume Vicens i Vives a "El Tractament", Barcelona, 1956, el qual detecta aquest fenomen. (pag.

78 - Vicens i Vives. op cit. pg 87.

79 id id pg 88.

80 Aquest no vacillava, per la propaganda del seu candidat, a remarcar com es diferenciava dels castellans, molt parlers per la seva lamentable exemplar, ben català.

81. – op cit, pag 99

82 – loc cit.

83 – – – pag. 100

84 Ferran Soldevila, Historia de Catalunya

Barcelona 1935, vol II pag 26-27

85 id op cit pag. 27.

86 "L'art català", vol I – pag 345

(a càrrec d'Adolf Florensa)

87. Vicens Vives. op cit, pag 101.

88 – F Soldevila, op cit pag 39.

89 id id loc cit.

90 – Aquest incident, ampliat i dramatitzat per un escriptor anònim, probablement un eclesiàstic català dels ~~[illegible]~~ anys de la revolució contra Joan II, en una titulada "Historia de Joan Fivaller", que obre el "Llibre d'algunes coses arrenyalades", de Pere Joan Comes, ha estat provat per un fragment d'acte

arribat fins a nosaltres, publicada per A Bo-
laguer i Merino al "Calendari Català" de F Pelaix
Briz, 1871. pp 84-90. Trecem la narració d'a-
quest text

91 – "De rebus Ferdinandi", ed Schott. p. 784 Valla
és un panegirista decidit de Ferran d'Antequera, i
el seu testimoni revell, tot posant-la en dubte,
la versió segons la qual el rei se n'aurà molt
enutjat de Barcelona

92 – Arx. hist. de Barcelona ms.-I, A-1. f. 99v. i ss?

93 – edicat, amb notes de X Sales, a la Col.
lei "Els autors Clàssics"

94. Hist de Catalunya. vol II pag 35

95 "Els Trastàmara" pag. 101-102

96 – "Dietari anònim", foli 100.

97 – id id

98 – Hist. Nac de Cat. vol VI. pag 229

99 – Pere Tonicé – p. 277

100 . Chronique d'Espanya – f. 113 v.

101 . Els Trastàmare pag 104

102 – Historia de Catalunya – II p 42

103 – Els Trastàmare pag 106

104 Leodisio Cribelli, reportat per J Amettler a Alfonso el Magnanim, I pag 52

105 Vicens i Vives, op cit. pag 109

intercalar – pag 123

106 – Bruniquer, vol V. pag 39

107 – "Lo perquè de Barcelona", editat per Ramon D Peres, (memoria de la R. Ac. de B. Ll.)

108 . Tres totes aquestes dades de l'estudi de F. Pau Verrié, a Barcelona, Divulgació Historica, tomo IV

109 – Rubriques de Bruniquer, vol V. pag 47

110 publicats per Joseph M Roca, Barcelona 1920. Veure l'art. citat de F P Verrié pag 182 i ss.

Tas-871 (40)

111. Vicens i Vives - Els Trentanos pag 114

112 id id pag 115

113 Bruguer. vol I p. 237

114, Per a un estudi detallat de Monsenbona, i de les seves indiscrecions napolitanes a Lorenzo Valla veure F. Duran i Tanyanes. "Margarida de Prades", Barcelona 1926, pag 9 i 10. de l'estada d'Alfons a Brunel 25 any 1923 i 24

115 - Tots aquests detalls, utilitzats de Pere el "Llibre d'apuntes cors amigables" Joan Comas, pags. 33-47.

116, Vicens, Vives, id id pag 124

117. Hom datava el comenzament de l'any per Nadal, i així la nit de Reis era la "dotzena nit".

118 - Pere Joan Comas, pag. 51.

119 - Sant Mateu, VII, 3

120 – Vicens i Vives, Bls Trasta mares, pag 35,

120 – Pierre Vilar, citat per Vicens i Vives,

op cit ar 39.

121. op cit, pag 39.

122 – Pere Joan Comes, op cit pag 77 i 78

123. Vicens Vives, op cit pg 43

124 – id id pag 40.

125 – Carrers Candi – La cuitat de Barcelona

pg 538-539.

126 – Battle – La ideologia de la Barcelona

on Dat. de [illegible] –

127 Vicens Vives op cit pg 41.

128. - Corolen. Dietarios de la Generalidad, 29 juliol 1452, 4 gen 1454 i 30 juliol 1456, citat i comentat per F Soldevila, Hist de Cat. vol II pag 75 -

129 Soldevila op cit pg 75 i 76 -

130 - Rubrique de Bruniquer, vol I pg 91

131 - - - - pg 89

- - 92

132 - Rg Trastamara

133 - op cit. pag. 47

134. F Soldevila op cit pag 71

135 - Vicens i Vives, op cit pag 171

136 - id id pag 172

137 - Pere Joan Comes, pag 163

138 id id - 168

139 - id id p. 172

140 — Rovira i Virgili. Hist Nac de Cat. vol VI. by 293

141 — Vicens i Vives. Els Trastàmara by 176

142 id id by 177

143 — id id — 179

144 - Rovira i Virgili. op cit by 187

145 — Per a aquesta data, com per a tot el que es refereix a Pere de Portugal, veure les obres de J E Martínez Ferrando, en particular "Pere de Portugal, rei dels catalans", Barcelona, 1936

146 - Ruy de Pina. Crónica d'Alfons V, citada per Martínez Ferrando, op cit by 179.

147 - Martínez Ferrando by id id.

Tas. 871 (41)

148 – Dictari de la Generalitat, di 12 pag

149 id id. citat per Rovira i Virgili, 1471
Hist nac. de Cat. vol VI. pag 583

150 id id p. 583-4

151 – Als Trastamara, pag. 187

152 – El Dictari de l'antic Consell Barcelona, tom II apendix, pag 154 i 81.
dura el text integre de la capitulacio.
Veure l'extracte que en fa Rovira i Virgili,
op. cit pag 591-592.

153 – Vicens Vives, op. cit pag 191.

154 Rubiques, vol I pag 99

155 - Pere Joan Comas pag 273

156 - id id . pag 277

157 - Tres els detalls ~~d'apo~~ de l'article

"Barcelona ante el mar" d'A Duran i

Sampere, a Barcelona - Div. Hist vol IV

pag 246

158 - V. L. Camós Cabrera "La ciudad en los

diez postreros del rey que la venció" a "Barcelona"

disolgen historia", vol VII, pag 135 -

i la detallada resenya que de la malaltia mort

i enterrament de Joan II es fa al Llibre d'afrenta

cosa amigables de Pere Jacomes. pag 278 i 13

159 - V. "Juan II de Aragón" i "Ols Trastamares"

pag. 193 i el volume "Juan II de Aragón"

160 - F Valls i Taberna i F Soldevila Hist de Catalunya

vol II pag 183

Tas_877 (42)

# Notes als capitols VII - VIII i IX

1 - Vicens Vives - Els Trastàmara pag 219

2 - Contra l'opinió de Morel Fatio, F. Soldevila (Hist de Cat. vol II. 124, note 1) creu que aquest poems d'un autor anonim, indiscutiblement català, ha d'esser datat abans de la capitulació de Barcelona, a mitjan 1472.

3 - A.C.A. registres reials 3599 f. 1., transmit per J Vicens Vives a "Ferran II i la Cultet de Bruc" vol III (apendixes) p. 56

4 - J Vicens Vives a "Els Trastàmara" pag 218

5 - id id pag 222.

6 - Lletre dels Consellers a Ferran II del 16 juny 1480, A H. M. B Lletres Llores 1480-82 - f 81 v - a l'apendix de "Ferran II i la Cultet de Bruc", de J Vicens i Vives

7 - P. Joan Comes, Lletre d'Alpens cores annexa alt. pag 290-297

8. - Vicens Vives, Els Trastàmares, pag 224.

9 - Citat per Soldevila, Hist de l'at Vol II 143

10 - Lletra dels Consellers al rei Ferran II, de 20 de desembre de 1484 (~~[illegible]~~ a l'apéndix de F. II i L. de P. pag 139 i ss.)

11 - Lletra de 13 de gener de 1486, dels Consellers de Barcelona als ambaixadors de la ciutat prop del rei (id id pag 160 i ss)

12 F Soldevila. op cit pag 150.

13 - J Vicens i Vives. Els Trastàmara, 227

14 - Darrerament Ferran Soldevila, a "Germinabit", num 61, abril 1959, "Un indici favorable a l'incumble Barceloní de 1468" ha donat arguments favorables a ~~la realitat~~ l'existencia d'une imprenta a Barcelona l'any 1468.

Tas-871 (43)

15. Veure La Imprenta en Barcelona en el siglo XV d'A. P. S., a Barcelona – Obra Antiga, IV, 57 iss.

16. Obra d'algunos vasos amigables pag 316.

17. – Bruniquer – Rubrica V, 5.

18. – P Joan Comes. 319

19. 'Croniques d'Espanya', ed. Carlos Amorós reproduit per Lluis Nonell a la seva Antologia de la prosa catalana. vol 1. pa 169.

20. – Testament de Ferrer el Catolic – Citat per Soldevila H. de Cat. segons Dormer, Discursos varios pag 353.

21. – J Manzano Manzano La incorporación de las Indias a la corona de Castilla, Madrid 1948, citat per Vicens Vives – El Tratado, que viene a la justicia de la tesi, del punt de vista jurídic.

22. – Frederic Rahola, a la seva obra postuma Comunicacion catalana con América en el siglo XVIII, citada per Vicens Vives, op cit 242

23 - Citat per Capmany. - Memorias Historicas
II doc CCVI.

24. Al "Testament" dels Consellers, costumes, en 1492.

25 - Andrés Bernaldez, "Historia de los Reyes Catolicos"
III ~~fol~~ pag. 352-353

26 Consell del Trentenari de 25 de novembre de 1498.
A H. M. B., Del 1488-89. f. 143 v
Publicat per J Vicens Vives a l'apendix de
Ferran II i la capital de Barcelona.

27. F Soldevila. Hist de Cat. II 158
28. J Vicens i Vives "Els Trastamarés" p 231
29 F Soldevila. Op cit pag 158
30 J Vicens Vives. Op cit p 231.
31 id id pe 234
32 id id " 235.

tas - 871 (44)

~~1 - Vicens Vives - Els Trastàmares pag 219~~

33 Diego Josef Dormer, Anales de Aragón desde 1525 a 1540, citat per F. Soldevila, H. de Cat II 195 - (p. 41)

34 - Segueixo per a tots aquests episodis de l'estada a Barcelona del nou rei el llibre de Joan Aimand de Lasarte "El Toisó d'or a Barcelona" Barcelona. 194

35 - Pere Joan Comes, Llibre d'apunts curs. p. 392, ss.

36 Aimand de Lasarte. op cit p. 81.

37 P. Joan Comes. op cit pag 397, ss.

38 " " " 404

39 A Duran y Sanpere - La parte del Corpus pag 8 -

161 – P. Joan Comes – Solitud de algunos arrabalos pag 282. La darrera indicació fot fer creure que la ceremonia tingue lloc al Palau real major, però la sala del Tinell tenia la seva entrada a dalt de la gronada i això fa suposar que la capella ardent devia estar instal lada al Palau menor.

40. Merriman, citat per F. Soldevila Hist II, 196.

41. id id op cit.

42 – bra Adrià Florizoon, deg. d'Utrecht, que havia estat preceptor de Carles, i que aquest havia fet nomenar Inquisidor general de tot penyer, bisbe de Tortosa i cardenal

43 Soldevila, op cit 197

44 Maragall. Poeries (ed. O.E. dels seus fills) I p 210.

45 – F. Soldevila, i Barcelona seu Universitat i la restauració de la Universitat de Bruhi introducció XI

46 v. Pere Joan Comas, Llibre d'algun coses assujetes pes 449, i Bruniquer, Rubriques, II, 343.

47 Rubriques, loc cit

48 - Ara és l'estatge de la Reial Academia de Bones Lletres. Està edificat damunt la vella muralla romana - aprofitant les torres per a fer les voltes que sostenen l'edifici.

49 - Bruniquer. Rubriques III, 346.

50 - v. A Duran i Sampere, Per a la historia de l'art a Barcelona, pes 141.

51. Reproduit per S. Sampere i Miquel a Tim de la Nacion Catalana. pag 654

52 Menéndez y Pelayo Antología de poetas líricos castellanos Madrid 1908, XIII, p. 24-25

53 v. Miquel Batllori, S. I. Vuit segles de cultura Catalana a Europa. p. 56

54 - ~~vel! es el Blanco de Garay. reine nunmeu~~
Vegeu la defensa que en fa, molt aguadament,
Emmanuel Rey, a "El pro i el contra del Borja"
i el estudi del P. Miquel Batllori.

55 Walther Tritsch, "Charles Quint. pg 300.

56 - Joan Reglà - Els Vinéis de Catalunya -
~~vol~~ pg 90.

57 - Reglà. op cit p. 91.

53 Historia de Catalunya - II 214

54 Reglà. Els vinéis pg 96 i P. Jon Comas
pg 467

55 - ~~Reglà. op~~ cit. p. 100.

56 - Reglà. op cit 48

57 - Val a dir que la impunitat de la batalla fou
enorme a Barcelona i es tradui en emocionants cerimonies
religioses. V. P. Jon Comas, hist. d'alg. ces. ar. pg. 595

32 5d

58 Publicada l'any 1949 per Josep Iglesies. (Barcelona quadros de geografia, I.) ~~[illegible]~~ Pere Gil, S.I. (1551-1622) i la seva geografia de Catalunya.

59. loc cit. p. 191.

60 " " 270

61 " " 295

62 " " 297

63 " " 300

64. El fogatge més próxim à aquella data (1553) no dóna la població de Barcelona, però el de 1515 li atribuïa uns 32.160 habitants. (J. Iglesies, Pere Gil i la seva geografia. ~~[illegible]~~ 119.

64. op cit p. 306

65 Segueixo per a aquesta exposició els detalls que dóna S.C.P (Jaume Carrera Pujal) a Barcelona. Dir. Plenitud tomo IV. p 250 i ss. (Historia del Puerto de Barcelona)

66 J. Iglesias. op cit p. 307

67- J Regla. op cit p. 122

68- Vegi S A Duran i Sampere, "La casa de Cervantes en Barcelona" a Barcelona Div. Hist. tom IV. p. 89.

69 "Perot lo Madre" a "Historias de conegutes", de Rafael Tavis. Paris 1946. pag. 93

70 Cap. LXXII, fol 272 v. Venus, per tot el que es relaciona amb Cervantes i Barcelona, el llibre que amb aquest títol i edital per l'Ajuntament de Barcelona (1953) ~~publica~~ ha escrit Joaquim Montaner.

---

54- ~~Blasco de Garay~~ - Pa any 1849 l'Ajuntament avidà edificar una font a la plaça del Duc de Medinaceli, dedicada a Blasco de Garay. La descripció que de la cosa gesta fa el Manual Histórico de 1849 (pag 233) diu: (Barcelona) tuvo en el siglo XVI la envidiable gloria de que el inmortal Blasco de Garay hiciese en su puerto el primer ensayo de locomoción por el vapor, haciendo marchar en 17 de junio de 1543, sin el auxilio de velas

Tas. 871 (45)

ni remos un buque de 200 toneladas. en presencia del Emperador Carlos V, de su hijo D. Felipe y de su corte asombrada. La nave en que Garay hizo ~~este~~ el experimento de su máquina, se llamaba la Trinidad y la mandaba el capitán Pedro Scarza. Asistieron a la prueba el famoso Don Enrique de Toledo, el gobernador Don Pedro Cardona, el tesorero Rábago, el vicecanciller Francisco Gralla y muchos personajes de distinción, castellanos y catalanes. Rabago que desde el principio se había declarado contra la invención de Garay, hizo varias objeciones; y entre ellas, que la máquina comunicaba al buque una marcha lenta; que escasamente podía hacer dos leguas en tres horas; que el mecanismo era muy complicado; que la caldera, por estar expuesta a una explosión, debía tener al buque en un riesgo inminente y a su tripulación en continua zozobra. Otros miembros de la comisión opinaron de ~~distinto modo~~ muy diferente modo. Concluido el experimento, Garay hizo poner su máquina en tierra, depositó en el arsenal de Barcelona todas las piezas de madera y se llevó lo demás a su casa. El Emperador promovió al inventor a un grado más, mandó que se le pagasen los gastos, que se le diese una ayuda de costa de 200 mil maravedís por una vez, y le dispensó otras mercedes".

Por la descripción de la Sont, es evident que es la materia actual, pero el personatge de Dalt, que ara es diu ésser Galceran Marquet, havia d'ener "la estatua también de hierro fundido en la fábrica de D. Valentín Esparo, del esclarecido capitán D. Blasco de Garay, vestido a la usanza de aquel siglo, en ademán de saludar al pueblo, y de ser imitado; apoyando su mano izquierda con la rueda que en la actualidad da el movimiento a los buques de vapor, y de otros instrumentos marítimos. (pag 234)

72 — Historia de Catalunya II 251

73 Buniguer, Rubrigues, IV, 318

74 " " IV 317

75 F Soldevila, loc cit. II 254. Verne, pr detalls d'aquestes Cluites, Perot Roca Guiraudes, de Lluis Soler Terol.

76 - Mello Historia de los movimientos, separación y guerra de Catalunya. Madrid 1878. I p. 44-45

77 Suplement a les poesias jocoses y serias del célebre Dr Vicens Garcia, rector de Vallfogona. Barcelona ed de 1840, pag 10

78 . L Carrió Cabuja, "Motin en el Borne en 1604" a Barcelona. Div. Hist I, 196

79 . Buniguer Rubrigues IV. 307

80 — "Les Vinces de Catalunya". pag 126

81. op cit p. 127

82 - loc cit id id

83 " " p. 128

84 " " " 131

85 Felix de la Peña - Anales de Catalunya, III p 236, citat per F Soldevila (Hist. de Cat. II, p 265), el qual comenta (repudiant-ho)

86 "Dietari del Consell, X, p. I, citat i comentat per F Soldevila, op cit. p 266.

81 Gregorio Marañon "El conde duque de Olivares" Madrid 1936.

82 Joan Reglà, op cit pa 133, seguint l'estudi de John H Elliott "The catalan revolution of 1640" (Estudios de historia moderna, IV. 1954 pag. 273 i 77.

83 - Reglà op cit pag 134

84 – Canovas del Castillo, Estudios del reinado de Felipe IV, vol I. pag. 56-59

85 Manuel Camacho y de Ciria – Desistimiento español de la empresa imperial, Madrid 1958, pag 30

86. Gregorio Marañon, op cit, pag 201 (~~ed.~~ Col. Austral Madrid 1953) 8ª ed.

87. Historia de Catal. II, p 279

88. Bruguer Rubrigues, II p. 254

~~89~~ 89. Bruguer ~~vol~~ loc cit

90 A. de Bofarull. Hist de Catalunya. VII, 386-387.

91 – Es el manuscrit de la biblioteca Nacional de Paris a que es la referencia al prolog. pag. —

92 – Xifres donades per John H. Elliott. op cit p. 283 note

93 – Rubrigues, I. 51/3

94 De qui ha fet la ciutat de Barcelona, al num 100 del Butlletí de la Carbonpensile Butlet 1930

Tan-871 (46)

Crucial Maxal 55 =
75/12 54 T 55

p 82 - Palamet Pedrulles

p 94 - Cucurulla (Curet)

p 110 - Jaune Cascalls (no Contest)

p 145 - Valldonzella (autor)

p 174 - L'hiver incessant

95 — Duran i Sanpere, op cit. pag 136. Tas-877 (47)

96 — Son els de governador de Catalunya i dels Comtats, de Batlle general i de Lloctinent del Batlle, de Lloctinent del Mestre Racional, de Regent de la Tre Sorera real i de Procurador Reial dels Comtats.

Veure l'exposició detallada que d'aquesta situació fa Elliott, op cit, pag. 280 i ss.

97 - Reglà, op cit. p. 136.

98 - F/Soldevila Hist de Cat. II. 285

99 - Cit per Soldevila, ~~op cit~~ loc cit.

100 - El qualificatiu és d'Elliott, op cit. p. 293

101 - Elliott, op cit p. 292

102 - Josep Sanabre, pre - La acción de Francia en Cataluña (1640-1659) pag 35.

103 - A. C. A. B. Consejo de Aragón, leg 283. doc 60, citat per Josep Sanabre, op cit p 52.

104 Sanabre, op cit pag 58

105 - Carta del Virrei a Felip IV, ACBA. Cons d'Arag leg 285, doc 26, citat per Sanabre, pag 65 -

106 – Sanabre, ~~op cit~~ loc cit.

107 – Segueixo la relació que en la Sanabre, op cit p 68 basada en el memorial del vegueir de Barcelona. Francisco de Melgar. al rei, i en les Cronicas de los sucesos de Barcelona del 7 de jun de 1640 al l'arxiu de l'ermitat autor.

108 – Veure. pag. — la descripció que han donat dels Convents de Barcelona en aquella época.

109 – Elliott, op cit p 289.

110 – citat per F. Soldevila a Historia de Catalunya – pag 313. nota.

111. Citat per F Soldevila. op cit. pag 315

112 Vegi i Pedro Voltes Bou. Historia de Montjuich y de su castillo, pag. 66

113 F Soldevila op cit p. 317 i Voltes. p. 67.

114 A Rovira i Virgili. Pau Claris, pag 63.

115 G. Marañon, op cit. p 210 i ss.

116. Rubriques de Burriquer I pag 56 i 57. El seu retrat figura al Museu d'Historia de la Ciutat.

117 Em valdré de la copiosa informació recollida en el gran llibre de Mr Josep Sanabre ja citat.

118. – Vegi's La rendición de Barcelona en 1652, por A(gustí) Duran) i S(ampere) a Barcelona Dov. Hist, tomo VI, pag 102.

119 – J Reglà: op cit pag 151

120. id id loc. cit.

121. J. Carrera Pujal – Historia del Puerto de Barcelona a Barcelona Dov Hist. IV, p. 256.

122. A Duran i Sampere, Don Juan de Austria y Barcelona a Barcelona, Dov. Hist IV. p. 28.

123 – Hist. de Cat. II 357

123 – F Soldevila Historia, II p. 355

124 Narciso Feliu de la Penya – Anales de Cataluña vol III p. 373 i 379, respectivamente.

125 F. Soldevila, II p. 346

126 – Dietari de la Ciutat, 34 de 1673 a 1679 reproduit per Nicolau Bruguera pure de Cronicon de Barcelona, 1801.

127 F Soldevila op cit II p. 347

128 Feliu de la Penya op cit. III 391

129 - Felm. ~~#~~ 4, Fenix. p. ~~[illegible]~~ 61

130 F Soldevila - op cit II 349

131 - De l'opus de "Via fora als adormits", editat per la Ven de Catalunya, Lay 1899, p. 33.

132 - Burriquer Rubriques II. 256

133 "Capitols del General del Principat de Cathalunya", complets de Rosselló, y Cerdanya, fets en les Corts celebrades en lo Monestir de Sant Francesch de Barcelona, per la S.C.R. M. del Rey nostre Señor Don Phelip IV de Aragó y V de Castella, per lo Redrèx del General y Casa de la Diputació en los anys MDCCI y MDCCII - Barcelona estampa de Joan Pau Martí. Llibretes del General. 1702.

134 Macanaz - "Memorias", cit per Soldevila, op cit II p. 374

135 A Sanpere y Miquel "Fin de la Nación Catalana", pag. 39

136 - Op cit p 49.

137 - Joan Mercader - Els capitans generals. pag 16

138 - Veure la rescriptura detallada, amb noms d'amitats,

(138) Tas. 871 (48)

d'inuers i ordre de les seuins, que en doine Sampere i Miquel

op cit pag. 107-154.

139 Sampere, loc cit p. 153.

140. Castellví, Narraciones historias, pag 47v, 49v i 262v,

citat per Sampere i Miquel loc cit.

141. Bruguera. op cit. p. 163.

142 Sampere, op cit. p. 329

# Cap VIII

1. — J. Carrera i Pujal. La Barcelona del segle XVIII, I. p. 9 i 10. Un valdré d'aquesta obra, molt documentada, per a la major part de les dades d'aquest capitol.

2 Joan Mercader Els Capitans Generals, p 45.

3. Carrera i Pujal. op cit. p. 55.

4 id id id p. 58

5 L'ha editada Ramon D. Perés en "Un manuscrit català: La pesquisa de Barcelona, de Pere Serra i Portuys," Barcelona — ed de la RABLL

6 - Veure Motines y Algaradas de estudiantes en las universidades de Barcelona y Cervera, por Don Manuel Rubió y Bonás Barcelona 1914.

7 - Carrera, op cit p. 61

8 - Anals Comulars III pag 168 i v., citat per Sampere i Miquel, op cit p. 650.

9 - "Lo cap d'en Joseph Moragas" - pa "Poesies", pag 185

10 - Veure la monografia de Lluis Riera i Soler "La Casa Llotja de Barcelona", Barcelona 1909, i els documents gràfics que publica Sampere i Miquel a op cit, p. 639 - 642

11 - Veure E. Moreu Rey - Un barceloní a la corte de María Antonieta, Sartine.

12 - Mercader ~~ob~~ op cit p. 49

13 - id id p. 70

14 - Veure el pròleg de Josep Iglesias a l'edicionall manuscrit de Celedoni Vila - Amor al Rey y a la Patria - Vigueur de Pere Jn Barceló dit Carnicelet en Reus - 1713 - 1749 - Reus 1954.

15 - Carrera i Pujal op cit I p. 312.

16 - Mercader, op cit p. 105

17 - " ~~loc cit. 10~~

18 Carrera i Pujal op cit I p. 252

19. Fra Sebastià Coll - Breve noticia de la fabrica y construcción del nuevo barrio... llamado vulgarmente de la Barceloneta. Barcelona. 1755.

20 Pau Romeva i Ferrer - Historia de la industria catalana - I, 155.

21 - A. Duran i Sampere. Las Indianas. A proposito de una Exposición, a Barcelona Div. Hi. I. 164.

22 F Soldevila, Hist de Cat III, p 31

23 - P Romeva op cit. I. 165 - vence también la Historia de la fuente del Comercio, d'Ayel Ruiz i Pablo.

24 - F Elias - L'escultura Catalana moderna

25 - Conde de Creixell, Dietario (publicat l'any 1907) que abraça els anys 1767 - 1777, citat per J Carrera i Pujal, op cit. II p 68.

26 - citat per Carrera, op cit I p 227

27 - Mercader, op cit p. 108 -

28 - "Calaix de sastre" - A. H. B. vol I, citat per Carrera i Pujal op cit. I. 83.

29 - Carrera. op cit I. 90

30 - Miquel dels S. Oliver - Catalunya [illegible] de la revolució francesa. pp 223-224

31 - id id. p. 225.

32 id id p. 233

33 - Emoreu Rey - Els Immigrants francesos a Barcelona (segles XVI al XVIII) Barcelona 1959 pag 39-48.

34. op cit p. 38

35 - Emoreu Rey - Un barceloní a la cort de Maria Antonieta: Sartine. Barcelona. 1955 p 156.

36 - Carrera i Pujal op cit I. 92

37 - Citat per Carrera, op cit I 93.

38 - Reproduit per Ossorio y Gallardo a Historia del [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (1793-1795) pag. 75

Tas-871 (49)

39 – citat per Carrera. op cit I 103

40 – v per A Ossorio, op cit. p. 115

41 – J Mercader, op cit pag 137

42 – " " 140 i nota 119, amb dades extretes de Desderises du Désert (Richesses et Civilisations)

43 – Carrera i Pujal op cit I p 114

44 – Moreu Rey – Un barceloní, p. 235 iss.

45 Carrera i Pujal op cit I – 121

46 op cit – 127

47 citat per Carrera, op cit p 128

48 – Carrera, op cit II pag 433

49 citat per M. A Oliver a "Andanzas de Moratín i al vol. Historias de los tiempos terribles", pag 132.

50 – Oliver. op cit p. 133 – Torrent

51 v loc cit. Segons ~~Curet (Un cafè de vida bauliana)~~ aquesta obra és de Ramon de la Cruz. i la música és

52 v loc cit ~~133~~

53 Carrera op cit II p 446

~~Mercader op cit p 40~~

Curet a "El arte dramático en el resurgir de Cataluña", diu que "El Café de Bauliana" és obra bibliogr. de R. de la Cruz.

54 - Citat per M. S. Oliver a 'Revisiones y Centenarios' - ("Jovellanos") pag 10.

55 - Ch. Mazade La monarchie absolue a Espagne pag 727

56. Joseph Calmette - Histoire de l'Espagne. Paris 1947 pag 333.

57 - Josep Cotolen. Memoire de ~ [illegible] Barbier - (1792-1864) - Ed. de La Vanguardia, 1888 pag 23 -

58 - Carrera. op cit p. I. 130 Veuve també la ~~Lam~~ plaux 35 de l'Album de Dibujos antiguos, y vistas y dibujos de edificios o muntes que ya no existen B. 1883 -

59 - Carrera. op cit I. 357.

60 - id op cit I. p. 135

61. citat per Carrera, op cit I p 137.

62. Calaix de l'artre, Volum XXI, citat per Carrera - I - p 143.

63 - Carrera - op cit I p. 147,

64 - Citat per Carrera. op cit I, pag 150.

X 65 – Joan Mercader – El Capitán General p. 167
cull.
f 62 – " " Barcelona durante la ocupación francesa
66
pag 79. Per a la narració d'aquests anys en vale principalment de ~~les~~ aquests complete monografie.
67 63 – Compondium de Napoleó, vol XX, pag 195.
Carta del 19 de febrer de 1810 ~~al [illegible]~~
a Clarke, citada per Mercader a Barcelona, cit
p 123. ~~Per a~~
68
64 Joaquim Alvarez Calvo – Historia del Diario de
Barcelona – Barcelona 1940, pag 51
69
65 Alvarez – Op cit p. 59.
70 66 – F. Soldevila – Un segle de vida catalana I. p 90
71 67 – Alvarez. Op cit p. 62-75
72 68 – Citat per Carrera i Pujal – Historia política de Catalunya
e el segle XIX, tomo II p. 20.
73 69 – F. Soldevila – Un segle I pag 94
74 70 – Carrera i Pujal – Historia II p 44
75 71 – Antoni Puig Blanch, Els precedents de la Renaixença
p. 151.
72 – Carrera – Hist II p 78
73 – Soldevila – Un segle I pag 96.

74 - "Diario de Barcelona", 29 agosto 1822. citat per F. Soldevila a Barcelona cuna universitat p. 147

75 - F. Soldevila - Un segle de vida catalana I p. 97.

76 - J. Carrera. Historia Política. II p. 125.

77 - Citat per Carrera, op. cit. p. 119

78 - J M R. Memoria para la historia de la última guerra civil de España Barcelona 1826 p. 423

79 - J. Carrera. op. cit. II p. 157

80 - F. Soldevila. Un segle de vida catalana I p. 102.

81 - J. Carrera op. cit. II p. 177

82 - Arxiu historia de la ciutat, Informes y reputaciones, fols 485, citat per Carrera op. cit. II p. 188

83 - Relación de la sesión pública del Claustro de la Universidad para la toma de posesión del nuevo Rector Dr. Domingo Mª Vila, diputado a Cortes - Barcelona 1841, citat per Carrera op. cit. II p. 190

84 - Es la tesi que defensará Joaquín del castillo en el seu llibre - La ciudadela inquisitorial de Barcelona - Barcelona 1835 - pag. 28 i 55

85 - Transcrit per J del Castillo, op cit. p. 208.

86 - J del Castillo, op cit, p. 46. Tarabé dona aquest fraze Victor Gebhardt a le Sera Historia de España i J. Carrera, op cit. II p. 226.

84 - ~~De~~ Alberto del Castillo - De la Puerta del Angel a la Plaza de Lesseps. Barcelona 1945, pag. 45.

88 - Citat per J Carrera. op cit. II p. 239

89 - Joaquin del Castillo, op cit p. 59, nota.

90 - J Carrera op cit II p 242

91 - J del Castillo - op cit p 65 i ss.

92 - Venne l'extracte que en dona F. Soldevila a Un cycle de vida catalana. I p. 106

93. Citat per F Soldevila, op cit. I p. 112.

94 - Venne els testimonis de Manuel Breton, citat per F Soldevila - op cit. I p 189, de J Carolan, a memoria de un mutant de Barcelona pag 187, i de J del Castillo op cit p 59 i ss.

95 V Balaguer "Les Calles de Barcelona" I, p 342.

96. Mateu Crespi - Diario de memorias de lo ocurrido en la ciudad de Barcelona.

97 - Bellalta, citat per J Carrera op cit II p 257

98 - Diario de Barcelona, dia 25 d'abril de 1833, citat per J Carrera i Pujol. op cit II. 259.

99 - Manuel Llanos - Memorias. Madrid 1849 pag 49.

100 - M de Montolíu. Anbau i la Catalunya del seu temps, B. 1936 - p. 160 Veure també, per a detalls minuciosos de l'existència de "El Vapor" i el llibre de Santiago Olives Canals, "Bergues de las Caras, helenista y editor", pag. 155; ss.

101 - Citat per Carrera i Pujol. op cit III p 24.

102 - Citat per Carrera. id p. 32

103 - V. Balaguer, "Las Calles de Barcelona", I p 348.

104 - "Los Misterios de Barcelona" B 1844 p - 37-39

105 - J Coroleu. op cit p. 199

106 - V. Balaguer. op cit I p. 352 i ss.

107 "Las ruinas de mi convento", Barcelona 1899 (8º edició) caps. XLVII a XLX ~~i seguint~~ pagina 249 i 4.

108 - Balaguer, op cit p. 363

109 - Coroleu, op cit p. 203

110 - Avelino Pi, Arimon - Barcelona antigua y moderna II. 922

111 - J Vicens Vives Industrials i polítics (segle XIX). pag. 232.

112 - "Pablo Milà y Fontanals", gran figura del romanticismo artístico catalán" per Manuel Benach Torrents. Vilafranca del P. 1958. ~~pos~~ (capitol "Muerte de Milà", sense paginar)

113 Vicens Vives, op cit p. 233.

114 L Nicolau d'Olivar, "Episodi Ciutadà", a Butlletí de la Cambra Mercantil, nº 100, juliol 1970. pag 145.

115 - F Soldevila, "Un segle de vida catalana", I p. 119.

116 - Vicens i Vives, op cit p. 233, 234.

117 - id id p. 235 -

118 - Veure els detalls que dona d'aquesta restauració F Soldevila a Barcelona sense universitat, p. 167

Tas-871
(50)

i ss., així com J. Olives i Canals a Bergnes de las Casas, helenista y editor, p. 77.

119 - M. Rius, a "Un segle de vida catalana", I. p. 208 ("L'aprofitament industrial de la revolta")

120. J. del Castillo "Las bullangas de Barcelona" pag 151.

121 - F. Soldevila "Un segle de vida catalana" I. p 121

122 - Arxiu de la junta de Comerç, llegall 84, citat per J. Carrera i Pujal, op cit III, p 184

123 - ~~Arxiu~~ ~~Obra cit.~~ Arxiu de la junta de Comerç, llegall 84, citat per Carrera III, 169.

124 - Citat per J. Carrera Pujal, op cit III p. 189.

125. Veure "La opera en los teatros de Barcelona", per José Cubiró, II pag 16.

126 - L'expressió, popularitzada per Nicolau d'Olivar, es justifica pels pseudònims elegits per aquests poetes: Lo tamborinet del Fluvià, el timbaler del Besós, lo Flaviolatre del Ter, ~~etc~~ lo trovador de l'Onyar, lo cantor del Francolí, el Narador del Tura, junt amb el coblejador de Montcada, ~~et~~

XIII

1. Carles Soldevila – Del llum de gas al llum electric, Barcelona.

2. "Masters of world architecture" és el títol de la série editada a Nova York, en un dels volums de la qual George R Collins dedica un complet estudi (1960) a ~~Gau~~ Antoni Gaudí.

3. "Memories d'un estudiant Bauhaus", de Joaquim Pi de Nadal, pag. 132 ... fa el historial de l'agrupació ex-seminarista, alumns, ... en matèria de doctrina i acció.

4 Vegi's "Historia del meu temps", d'Amadeu Hurtado, vol I. pag 149 que en dóna una visió molt completa.

5 Juan de la Cierva y Peñafiel, "Notas de mi vida" Madrid 1955, pag. 139.

6 – Hurtado. op cit, pag. 157

Tas_871
(51)

7 – "Barcelona Julio de 1909, Declaración de Tertulia, Madrid, 1910. pg. 52.

8 – Verne Hurtado, op cit, pag. 155

9 – Hurtado, op cit, pag. 164, dona un quadre molt revelador de l'estat d'esperit dels diputats esquerrans en aquell moment.

10 – Verne "La cinematografia catalana", de M Pitar i G. Huerta, pag. 36 i ss, d'on trec aquest dades.

11. Douze jours à Barcelone, pag 147 i 148

12 Amadeu Hurtado – Quarenta anys d'advocat vol I pag. 264-265

13 Hurtado, loc cit.

14 Es el titol d'un llibre de A Rovira i Virgili, publicat a la collecció "Enciclopedia Catalana".

15 op cit, II. pag 76.

16 M Fernández Almagro, Historia del reinado de Alfonso XIII pag 513

Tas-871

[illegible]

19 – Francisco J. Orellana – Reseña completa descriptiva y crítica de la Exposición Industrial y Artística de productos del Principado de Catalunya – improvisada en Barcelona, para obsequiar a S. M. la Reina Dª Isabel II, y a su real familia – con motivo de su venida a esta ciudad – Barcelona (Jepús) 1860.

20 – id. id. pag. 6.

21 – Jaume Passarell – L'Inventor Narcís Monturiol pag. 27.

22 – C. Rome – Recuerdos de mi larga vida I, p. 186.

23 – Veuse en La Barcelona, nº 11, 1 de julio de 1871.

24 – F. Puig i Alfonso – Consolat de Barcelona II pag. 137

25 – El Credit Mobiliari [illegible] pendent pels germans Pereire i [illegible] els ferrocarrils del Nord – Verna (Les Rothschild, Jean Bouvier) pag. 166.

26 – J. Carrera i Pujal, op. cit., vol. V, p. 204

27 – J. Roca i Roca, loc. cit. pag. 17, dona la xifra de 2967 [illegible] Carrera i Pujal, en canvi (V, 209) diu que [illegible] pensa de 1.234 víctimes. La diferencia s'explica per l'escalafó de Gracia i les altres barricades.

28 - Barcelona Isabelina y Revolucionaria pág 48

29 La República de 1873. Apuntes para escribir su historia.

30 - Pirala, Historia Contemporánea, IV, pág 370 i 371

31 - Veure la documentada narració que fa d'aquestes fets l'ex-alcalde republicà de Barcelona Miguel González Sugrañes al llibre "La República en Barcelona" pág 126 i 55.

32 - Veure "Las Calles de Barcelona" 3 vols (1865-1867) impresa i editada por Salvador Manero, ~~[illegible]~~ en la qual Víctor Balaguer aboca la historia, la Elegancia i la fantasia en un desenvolt que havia d'impresionar sobre tot els lectors de l'seu temps. Remarquem ~~[illegible]~~ que en la nomenclatura de carrer de l'Eixample calia haver precisat més la identitat als personatges recordats i posar complet llur nom: Ramon Muntaner, Jaume d'Urgell, Pau Claris, Roger de Lluria, Conrad Llança, etc. Per cert que en el cas ~~d'aquest~~ de Llança, aquesta manca del nom de fonts ~~ha fet que el carrer~~ afegit a una ortografia defectuosa, ha fet que el carrer on hi ha l'escorxador fos generalment compres, com a dedicat al poble de Llansà, i és amb

aquest intempestiu accent que figura a les quies, planes i retols.

33 - El titol del llibre és, en efecte, Libro de poesías provinciales

34 - "La febre d'or", I, pag 78

35 - J. Fontana ~~[illegible]~~ a "Un segle de vida catalana", ~~II pag~~ (La Borsa) II pag 331 -

36 - El seu titol veritable fou "memoria en defensa de los intereses morales y materiales de Cataluña".

37 - Sobre l'origen d'aquesta denominació, veure el desvertit llibre de Luis Cabanas Guevara (Marius Aguilar i Rafael Moragas) "Biografia del Paralelo".

38 Guide illustré de l'Exposition Universelle de 1888 et de Barcelone.

Tas-831(53)

# Notes als capítols XI i XII

1. Conrad Roure: "Recuerdos de mi larga vida", vol. I pag. 23-27 i notes pags. 271-272

2. Josep Artis: El gran teatro del Liceo. Barcelona 1956. pag. 35

3. Diario de Barcelona de 27 d'agost de 1852. Citat per A. del Castillo. De la Punt del Augt a la Pl. de Lesp. p. 101.

4. Carrera i Pujal: Hist. Política de Catalunya en el siglo XIX, tomo IV, pag. 234.

5. Santiago Luis Dupuy: Barcelona desde 1º de julio hasta 20 de septiembre de 1854. Barcelona 1954.

6. El Rev. Dr. Francesc d'A. Martres, director del Collegi de Sant Bonaventura, en un text de 1857.

7. Carrera. op. cit. IV pag. 259.

8. La Corona de Aragón, 18 d'abril, segons una correspondència de Madrid.

9. Industrials i politics (Siglo XIX)º pag. 267

10. Recuerdos de mi larga vida i tom I pag. 954

11 – A "Un segle de vida Catalana", vol I pag. 654.

12 – Fou molt criticat i, com diu O. Bohigas a "Un segle de vida catalana" I pag 596, no és encara, perque continua practicament descoregut. El pla no preveia, altrament, una agrupament de barris residencials. Més endavant veurem fins a qui punt fou aplicat i com ha estat traït, amb desmérit injust per al seu creador.

13 – ~~Vindicatents~~ i Politics, pag 249.

14 – Josep Roca i Roca a "L'Orquestra de la Torretxa", numero catal, pag. 16.

15 A Durán i Sanpere "De qué ha fet la ciutat de Barcelona", al Butlletí de la Cambra Municipal, nº 100, de juliol 1930, pag 126.

16 O. Bohigas, loc. cit. ~~pag~~

17 – Veure l'important estudi de Josep Miracle "La restauració dels Jocs Florals", on s'explique detalladament la gènesi de la primera fase i la seva celebració.

18 Victor Balaguer, a "Jornadas de Flores o los españoles en Africa", pag 293, i s'i fa la remensa de la fasta i reproduces [illegible]

Tas-871 (54)

El trobador del montserrat, l'almogaver del montseny, el cantor d'Egara, el cansonier de miramar i el Pastorellet de la Vall d'Arles, que podem passar per "poeta de muntanya". Vencen la identificació al vol VIII de la Historia política de Cat en el Cap. XIX, de J. Carrer i Pujol, pag 129.

127 - Joaquim del Castillo, a la poesia "Abrigas", en el ~~[illegible]~~ recull "Espinas sembradas por la dictadura politico-militar en Cataluña, o los veinte meses". Barcelona, 1839.

128 "Barcelona en julio de 1840" Barcelona 1844

129 - J Vicens Vives, op cit p. 248.

130 - op cit, pag. 16

131 "Barcelona en julio de 1840", pag. 133

132 - "Industrial i politics". pag 251.

133 - Citat per J Carrera Pujol, op cit III. p 297.

134 - J Roca i Roca. Barcelona través del cap. XIX, al mon extraordinari de "L'Esquelle de la Torrente" a ce gaur 1901, p. 13

135 - J M de Caracuberta, "La verdade català", Barcelona 1956, pag 17

136 - Vicens i Vives. op cit p. 254

137 Prenc l'incident de les memories de un mutual de Barcelona de Florolo. pag 355 i ss.

138 — J Corolen, op cit p 362

139 — "Acontecimientos políticos e históricos de Barcelona desde el 1 de Setiembre de 1843 ... por unos literatos que presenciaron en ella dicho aquel dignísimo temporada" p. 71. ... p. 96. Barcelona. 1843

140 — op cit, pag 57

141 — op cit pag 50

142 — op cit p. 237

143 Citat por J Carrera i Pujal, op cit, tom VII pa 145

144 — J Roca i Roca, a "L'esquella de la Torrentera" de 4 de Gen de 1902. pag 15.

145 — Citat por Carrera i Pujal op cit, Tom IV, p 156

Tau 811 (55)

## NOTES AL CAPITOL VII

1.- J. VICENS i VIVES - "Els Trastàmara", pag. 219.

2.- Contra l'opinió de Morel-Fatio, F. SOLDEVILA (Història de Catalunya, II, 124, nota 1), creu que aquest poema d'un autor anònim, indiscutiblement català, ha d'ésser datat abans de la capitulació de Barcelona, a mitjan 1472.

3.- Arxiu de la Corona d'Aragó, registres reials 3599, f. 1, transcrit per J. VICENS i VIVES a "Ferran II i la ciutat de Barcelona", vol.III (apèndiss), p. 56.

4.- J. VICENS VIVES - "Els Trastàmara", pag. 218.

5.- id. id. id. p. 222.

6.- Lletra dels Consellers a Ferran II, 16 juny 1480.- Arxiu Històric Municipal de Barcelona, Lletres Closes, 1480-82, f. 81 v., citat a l'apèndix de "Ferran II i la Ciutat de Barcelona", de J. VICENS i VIVES.

7.- Pere Joan COMES - "Llibre d'algunes coses assenyalades", pag. 290-297.

8.- J. VICENS i VIVES.- "Els Trastàmara", pag. 224.

9.- Citat per F. SOLDEVILA a "Història de Catalunya", II, p. 143.

10.- Lletra dels Consellers a Ferran II de 20 desembre 1484, a l'apèndix de "Ferran II i la Ciutat de Barcelona", pag. 139 i ss.

11.- Lletra dels Consellers de Barcelona als ambaixadors de la Ciutat prop del rei, de 13 de gener de 1486,(op. cit,, pag. 160 i ss.)

12.- F. SOLDEVILA, op. cit., II, p. 150.

13.- J. VICENS i VIVES, "Els Trastàmara", pag. 277.

14.- Darrerament, Ferran SOLDEVILA, a la revista "Germinàbit", num. 61, abril 1959, ("Un indici favorable a l'incunable barceloní de 1468"), ha donat arguments favorables a l'existència d'una impremta a Barcelona l'any esmentat.

15.- Veure "La Imprenta en Barcelona en el siglo XV", d'Agustí DURAN i SANPERE, a"Barcelona. Divulgación Histórica", vol. IV, p. 57 i ss.

16.- "Llibre d'algunes coses assenyalades", pag. 316.

17.- BRUNIQUER, "Rúbriques", V, 5.

18.- P. Joan COMES, op. cit., p. 319.

19.- "Cròniques d'Espanya", ed. Carles Amorós, reproduït per Lluís NONELL a la seva "Antologia de la prosa catalana", vol.I, p. 169.

20.- Testament de Ferran el Catòlic, citat per F. SOLDEVILA, "Història de Catalunya", II, p. 353, segons DORMER, "Documentos Varios".

21.- J. MANZANO MANZANO.- "La incorporación de las Indias a la Corona de Cas-

Ts_871 (56)

tilla", Madrid, 1948, citat per VICENS i VIVES ("Els Trastàmara"), qui creu a la justícia de la tesi, del punt de vista jurídic.

22.- Frederic RAHOLA, a la seva obra pòstuma "Comercio de Cataluña con América en el siglo XVIII", citat per J. VICENS i VIVES, op. cit., p. 242.

23.- Citat per A. de CAPMANY, "Memorias Históricas, etc." II, doc. CCVI.

24.- Al "Testament" dels Consellers sortints en 1492.

25.- Andrés BERNALDEZ, "Historia de los Reyes Católicos", II, P. 352-353.

26.- Consell del Trentenari de 25 de novembre de 1498, citat per J. VICENS i VIVES al volum d'apèndixs de "Ferran II i la Ciutat de Barcelona", segons document de l'Á. H. M. B., Reg. 1488-1489, f. 143 v.

27.- F. SOLDEVILA, "Història de Catalunya", II, p. 158.

28.- J. VICENS i VIVES, "Els Trastàmara", pag. 231.

29.- F. SOLDEVILA, op. cit., pag. 158.

30.- VICENS i VIVES, op. cit., pag. 231.

31.- id. id. dd., pag. 234.

32.- id. id. id. ,, 235.

33.- Diego Josef DORMER, "Anales de Aragón desde 1525 a 1540", p. 41.

34.- Segueixo per a tots aquests episodis de l'entrada a Barcelona del nou rei el llibre de Joan AINAUD DE LASARTE "El Toisó d'Or a Barcelona", Barcelona, 1949.

35.- Pere Joan COMES, op. cit., p. 397 i ss.

38.- id. id. id. pag. 404.

39.- A. DURAN i SANPERE, "La fiesta del Corpus", Barcelona, 1943, pag. 8.

40.- MERRIMAN, citat per F. SOLDEVILA, Història, II, p. 196.

41.- id. id. id.

42.- Era Adrià Florizoon, degà d'Utrecht, que havia estat preceptor de Carles i el qual aquest havia fét nomenar Inquisidor General d'Espanya, bisbe de Tortosa i Cardenal. Moria un any després d'haver estat elegit.

43.- SOLDEVILA, loc. cit., pag. 197.

44.- Joan MARAGALL, "Poesies" (vol. I de les "Obres Completes", Edició dels seus fills, pag. 210.)

45.- F. SOLDEVILA, "Barcelona sense Universitat i la restauració de la Universitat de Barcelona", introducció, pag. XI.

46.- Pere Joan COMES, op. cit., pag. 449 i BRUNIQUER, "Rúbriques", II, p. 343.

47.- BRUNIQUER, loc cit.

48.- Ara és l'estatge de la Reial Acadèmia de Bones Lletres. Està edificat damunt la vella muralla romana, aprofitant-ne les torres per a les voltes que sostenen l'edifici.

49.- BRUNIQUER, op. cit., II, p. 346.

Tgn-871 (57)

50.- Veure A. DURAN i SANPERE, "Per la la història de l'art a Barcelona", Barcelona, 1960, pag. 141.

51.- Reproduït per S. SANPERE i MIQUEL a "Fin de la Nación Catalana", p.654.

52.- MENENDEZ y PELAYO, "Antología de poetas líricos castellanos", Madrid, 1908, XIII, pag. 24 i 25.

53.- Veure Miquel BATLLORI, S. I., "Vuit segles de cultura catalana a Europa", pag. 56.

a l'altre pàgina

58.- L'any 1849 l'Ajuntament de Barcelona acordà edificar una font a la plaça del Duc de Medinaceli, dedicada a Blascó de Garay. La descripció que es fa de la seva gesta al "Manual Histórico" de 1849 (pag. 233), diu: "(Barcelona) tuvo en el siglo XVI la envidiable gloria de que el inmortal Blasco de Garay hiciese en su puerto el primer ensayo de locomoción por el vapor, haciendo marchar en 17 de junio de 1543, sin el ausilio de velas ni remos, un buque de 200 toneladas, en presencia del Emperador Carlos V, de su hijo D. Felipe y de su corte asombrada. La nave en que Garay hizo el esperimento de su máquina se llamaba "La Trinidad" y la mandaba el capitán Pedro Scarga. Asistieron a la prueba el famoso Don Enrique de Toledo, el gobernador Don Pedro de Cardona, el tesorero Rábago, el vicecanciller Francisco Gralla y muchos personajes de distinción, castellanos y catalanes. Rábago que desde el principio se había declarado contra la invención de Garay, hizo varias objecciones, y entre ellas, que la máquina comunicaba al buque una marcha lenta; que escasamente podía hacer dos leguas en tres horas; que el mecanismo era muy complicado; que la caldera, por estar expuesta a una esplosión, debía tener al buque en un riesgo imminente y a su tripulación en contínua zozobra. Otros miembros de la comisión opinaron de muy diferentes modo. Concluído el esperimento, Garay hizo poner su máquina en tierra, depositó en el arsenal de Barcelona todas las piezas de madera y se llevó lo demás a su casa. El Emperador promovió al inventor a un grado más mandó que se le pagasen los gastos, que se le diese una ayuda de coste de 200 mil maravedís por una vez, y le dispensó otras mercedes."

Cursiva

Per la descripció de la font que fa el "Manual" de 1849 és evident que és la mateixa que avui segueix al lloc esmentat, però el personatge que la capcima, que ara representa l'almirall Galceran Márquet, havia d'ésser, segons acord municipal d'aleshores, "la estatua también de hierro fundido en la fábrica de D. Valentín Esparó, del esclarecido capitán D. Blasco de Garay, vestido a la usanza de aquel siglo, en ademán de saludar al pueblo y de ser imitado; apoyando su mano izquierda con la

Tas_871 (58)

rueda que en la actualidad da el mando a los buques de vapor, y de otros instrumentos marítimos".( Manuel SAURI i José MATAS, op. cit., p.234).

54.- Vegeu la defensa que en fa, molt agudament, Enric MOREU-REY a "El pro i el contra dels Borja", i els estudis del P. Miquel BATLLORI, S. J.

55.- Walther TRITSCH, "Charles Quint", pag. 300.

56.- Joan REGLA, "Els Virreis de Catalunya", pag. 90.

57.- id. id., pag. 91.

59.- "Història de Catalunya", II, pag. 214.

60.- REGLA, op. cit., pag. 100.

61.- id. id. id. pag. 48.

62.- Val a dir que la impressió de la batalla fou enorme a Barcelona i es traduí en emocionants cerimònies. Veure'n ressenya a COMES, op. cit. pag. 595.

63.- Publicada l'any 1949 per Josep IGLESIES ("Pere Gil, S. I. (1551-1622) i la seva Geografia de Catalunya", Barcelona, Quaderns de Geografia, I.)

64.- id. id., pag. 270.

65.- id. id. ,, 191.

66.- id. id. ,, 295.

67.- id. id. ,, 297.

68.- id. id. ,, 300.

69.- El fogatge més pròxim a aquella data (de 1553), no dóna la població de Barcelona, però el de 1515 atribueix a la ciutat uns 32.160 habitants (IGLESIES, op. cit., pag. 119.)

70.- id. id. p. 306.

71.- Segueixo per a aquesta exposició els detalls que dóna J. C. P. (Jaume CARRERA PUJAL) a "Barcelona. Divulgación Histórica", IV, pp. 250 i ss. ("Historia del Puerto de Barcelona".)

72.- IGLESIES, op. cit., p. 307.

73.- J. REGLA, op. cit., pag. 122.

74.- Vegis A. DURAN i SANPERE, "La casa de Cervantes en Barcelona", a "Barcelona. Divulgación Histórica", IV, pag. 69.

75.- Rafael TASIS.- "Perot lo lladre" a "Històries de Coneguts", París, 1946, pag. 93.

76.- Cap. LXXII, fol. 272 v. Per tot el que es relaciona amb Cervantes i Barcelona, veure el llibre que, sota aquest mateix títol i editat per l'Ajuntament de Barcelona (1953) escrivia Joaquín MONTANER.

77.- "Història de Catalunya", II, p. 251.

78.- BRUNIQUER, "Rúbriques", IV, p. 318.

Tom. 871(57)

79.- BRUNIQUER, op. cit., IV, 317.

80.- F. SOLDEVILA, op. cit., II, p. 254. Veure, per detalls d'aquestes lluites, Lluís SOLER TEROL, "Perot Rocaguinarda".

81.- Francisco Manuel de MELO, "Historia de los movimientos, separación y guerra de Cataluña", Madrid, 1878, I, pag. 44-45.

82.- Suplement a les "Poesias jocosas y serias del célebre Dr. Vicens Garcia, rector de Vallfogona", Barcelona, 1840, pag. 10.

83.- L. CAMOS CABRUJA, "Motín en el Borne en 1604", a "Barcelona, Divulgación Histórica", I, pag. 196.

84.- BRUNIQUER, IV, pag. 307.

85.- "Els Virreis de Catalunya", pag. 126.

86.- id. id. p. 127.

87.- id. id. p. 128.

88.- id. id. p. 131. (131)

89.- FELIU DE LA PENYA, "Anales de Cataluña", III., pag. 236, citat per SOLDEVILA, op. cit., II, pag. 265, el qual comenta :"En mig de totes aquestes dissensions flota, però, encara, un desig de concòrdia per part de les autoritats locals: la intervenció dels diputats i consellers del bisbe i del capítol aconsegueixen endegar molts d'aquests conflictes".

90.- "Dietari del Consell", X, pag. 1, citat i comentat per SOLDEVILA, II, 266.

91.- Gregorio MARAÑON "El Conde Duque de Olivares", Madrid, 1936.

92.- Joan REGLA, op. cit., pag. 133, seguint l'estudi de John H. ELLIOTT, "The Catalan revolution of 1640" a "Estudios de Historia Moderna", IV, 1954, pag. 273 i ss.

93.- REGLA, op. cit., pag. 234.

94.- CANOVAS DEL CASTILLO, "Estudios del reinado de Felipe IV", I, pp. 56-59.

95.- Manuel CAMACHO Y DE CIRIA, "Desistimiento español de la empresa imperial", Madrid, 1958, pag. 30.

96.- Gregorio MARAÑON, op. cit., pag. 201 (Colección Austral, Madrid 1953, 8ª Ed.)

97.-"Història de Catalunya", II, pag. 279.

98.- BRUNIQUER, op. cit. I, pag. 254.

99.- id. id. loc. cit.

100.- A. de BOFARULL, "Història de Catalunya", VIII, pp. 386-387.

101.- Es el manuscrit de la Biblioteca Nacional de París a què es fa referència en el pròleg d'aquest llibre (Veure pag. ).

102.- Xifres donades per ELLIOTT, op. cit., pag. 283, nota.

Tas-879 (60)

103.- BRUNIQUER, op. cit., I, pag. 51-53.

104.- "De qui ha fet la ciutat de Barcelona", al num.100 (juliol de 1930) del "Butlletí de la Cambra Mercantil".

105.- DURAN i SANPERE, loc. cit., pag. 136.

106.- Són els de governador de Catalunya i dels Comtats, de Batlle General i de Lloctinent del Batlle, de Lloctinent del Mestre Racional, de Regent de la Tresoreria Reial i de Procurador Reial dels Comtats. Veure l'exposició detallada que fa d'aquesta situació ELLIOTT, op. cit.,pp.280 i ss

107.- REGLA, op. cit., pag. 136.

108.- F. SOLDEVILA,"Història de Catalunya", II, p. 285.

109.- Citat per SOLDEVILA, loc. cit.

110.- El qualificatiu és d'ELLIOTT, op. cit., pag. 293.

111.- ELLIOTT, op. cit., pag. 292.

112.- Josep SANABRE, pvre.- "La acción de Francia en Cataluña (1640-1659)" pag. 35.

113.- Arxiu de la Corona d'Aragó, "Consejo de Aragón", lg. 283, doc. 60, citat per SANABRE, op. cit., pag. 52.

114.- SANABRE, op. cit., pag. 58.

115.- Carta del Virrei a Felip IV, ACA, "Cons. de A.)", leg. 285. doc. 26, citat per SANABRE, pag. 65.

116.- SANABRE, loc. cit.

117.- Segueixo la relació que en fa SANABRE, op. cit., pag. 68, basada en el memorial del veguer de Barcelona, Francisco de Melgar, al rei, i en las "Crónicas de los sucesos de Barcelona del 7 de junio de 1640" de l'Arxiu de l'esmentat autor.

118.- Veure, pag. la descripció que hem donat, segons CERVERA, dels convents de Barcelona en aquella època.

119.- ELLIOTT, op. cit., pag. 289.

120.- Citat per SOLDEVILA a "Història", II, pag. 313, nota.

121.- id. id. pag. 315.

122.- Veure Pedro VOLTES BOU, "Historia de Montjuich y de su castillo",p.66.

123.- SOLDEVILA, op. cit., pag. 317, i VOLTES, op. cit., pag. 67.

125.- MARAÑON, op. cit., pag. 67. 210 i ss.

124.- A. ROVIRA I VIRGILI, "Pau Claris", pag. ~~210 i ss~~ 63.

126.- BRUNIQUER, I, pag. 56 i 57. El seu retrat figura al Museu d'Història de la Ciutat.

127.- Em valdré de la copiosa informació recollida en el volum exhaustiu de Mn. Josep SANABRE, ja citat.

Tesi 871 (11)

128.- Vegi's "La rendición de Barcelona en 1652", per A. DURAN i SANPERE, a "Barcelona. Divulgación Histórica", VI, p. 102.

129.- J. REGLA, op. cit., pag. 151.

130.- id. id. loc cit.

131.- J. CARRERA PUJAL.- "Historia del Puerto de Barcelona", a "Barcelona. Div. Hist.", IV, p. 255.

132.- A. DURAN I SANPERE, "Don Juan de Austria y Barcelona", a "Barcelona. Div. Hist.", IV, pag. 218.

133.- F. SOLDEVILA, op. cit., II, pag. 355.

134.- id. id. id.

135.- Narciso FELIU DE LA PENYA. "Anales de Cataluña", vol. III, pag. 373 i 379, repetidament,

136.- SOLDEVILA, op. cit., pag. 346.

137.- Al Dietari de la Ciutat, vol. 34, del 1673 al 1679, reproduït per Mateu BRUGUERA, pvre., al "Cronicón de Barcelona", 1861.

138.- SOLDEVILA, op. cit., pag. 347.

139.- FELIU DE LA PENYA, op. cit., III, pag. 391.

140.- FELIU, a "Fénix", pag. 61.

141.- SOLDEVILA, op. cit., pag. 349.

142.- De l'opuscle "Via fora als adormits", editat per "La Veu de Catalunya" l'any 1899, pag. 33.

143.- BRUNIQUER, II, pag. 256.

144.- "Capítols del General del Principat de Cathalunya, comptats de Rosselló y Cerdanya, fets en les Corts celebrades en lo Monestir de Sant Francesch de Barcelona, per la S. C. R. M. del Rey nostre senyor Don Phelip IV de Aragó y V de Castella, per lo Redrès del General y Casa de la Diputació, en los anys MDCCI y MDCCII". Barcelona, estampa de Joan Pau Martí, llibreter del General, 1702.

145.- MACAÑAZ, "Memorias", citat per SOLDEVILA, op. cit., II, p. 374.

146.- S. SANPERE I MIQUEL, "Fin de la Nación Catalana", pag. 39.

147.- id. id. pag. 49.

148.- Joan MERCADER, "Els Capitans Generals", pag. 16.

149.- Veure la ressenya detallada, amb noms d'assistents, discursos i ordre de les sessions que en dóna SANPERE i MIQUEL, op. cit., pag. 107-154.

150.- SANPERE, loc. cit., p. 153.

151.- CASTELLVI, "Narraciones históricas", pag. 47 v., 49 v. i 262 v., citat per SANPERE i MIQUEL, loc. cit.

152.- BRUGUERA, op. cit., pag. 163.

153.- SANPERE, op. cit., pag. 329.

Tas_871 (62)

# BIBLIOGRAFIA SUMARIA SOBRE HISTORIA DE BARCELONA

La bibliografia relativa a la història de la ciutat de Barcelona és extensíssima. De fet, com expressava no fa gaire a l'autor d'aquest llibre un eminent historiador de la ciutat, per la varietat de temes i matèries que afecta, equival a una enciclopèdia. Sense pretendre, ni molt menys, exhaurir la llista de les obres interessants per a consulta, moltes de les quals ja són citades a les notes de cada capítol, anotarem les següents:


ACADEMIA de Bones Lletres de Barcelona (Real Academia de Buenas Letras de Barcelona). "Memorias" (a partir del Tom I : Barcelona, 1756-1896)

ACONTECIMIENTOS políticos e históricos de Barcelona desde el 2 de Septiembre de 1843 hasta la entrada de las Tropas Nacionales; con las medidas oportunas que tomó el Gobierno Militar y Municipal después de haber entrado en el goce de sus derechos, por unos literatos que permanecieron en ella durante aquella desgraciada temporada, D.Y.P. y D. M.G.- Barcelona, 1843.

AINAUD DE LASARTE, Joan.- El Toisó d'or a Barcelona - Barcelona, 1949.

AJUNTAMENT DE BARCELONA.- Recull de documents i estudis (Arxiu Municipal històric). Barcelona, 1920.

ALBUM de la Sección Arqueológica de la Exposición Universal de Barcelona, Barcelona, 1888.

ALBUM HELIOGRAFICO de la Exposición de Dibujos Autógrafos de Artistas fallecidos y de vistas y dubujos de Edificios o Monumentos que no existen celebrada en Septiembre de 1882 por la Asociación Artístic-Arqueológica Barcelonesa.- Barcelona, 1883.

ALMERICH Luis.- Barcelona y el mar. Panorama histórico del siglo IX al XX. Barcelona, 1945.

ALMERICH Luis.- História dels carrers de la Barcelona vella. (3 volums) Barcelona, 1949.

ALMERICH Luis.- Los viejos rincones de mi ciudad.- Barcelona, 1946.

ALMERICH Luis (Clovis Eimeric).- La Rambla de Barcelona.-Barcelona,1945.

ALTADILL Antonio.- Barcelona y sus misterios (2 tomos), il.lustracions d'Eusebi PLANAS.- Barcelona, 1884.

ALVAREZ CALVO Joaquín.- Historia del Diario de Barcelona (1792-1938)-Barcelona, 1940.

Fas-861 (63)

AMAT i de Cortada Rafael d'- Baró de Maldà.- El col.legi de la bona vida. (tria feta per Alexandre GALI). Barcelona, 1954.

ANGELON Manuel.- Guía Satírica de Barcelona (1854), il.lustrada per MOLINÉ i FERRAN.- reeditada a Barcelona, 1946.

AVIENUS Festus.- Orae Maritima.

~~BAGUÉ~~

BAGUÉ Enric.- La dona i la cortesia a la societat medieval.- Barcelona, 1947.

BALAGUER Víctor.- Las calles de Barcelona (2 tomos) Barcelona, s/d. (1865)

BALAGUER Víctor.- Añoranzas - Madrid, 1899.

BALAGUER Víctor.- Reseña de los festejos celebrados en Barcelona en los primeros días de Mayo de 1860. Jornadas de gloria.

BALARI i JOVANY J.- Orígenes históricos de Cataluña.- Barcelona, 1899.

BASSEGODA Bonaventura.- La Catedral de Barcelona.- Barcelona, s. d.

BARCELONA - Edición separata del artículo "Barcelona" de la Enciclopedia Espasa, dedicada a la Exposición Internacional.- Madrid, 1929.

BARCELONA VELLA, per tres testimonis de vista (Francisco ANGLADA, Gaietà VIDAL i Gaietà CORNET i MAS). Barcelona, 1906.

BARCELONA EN JULIO DE 1840. Sucesos de este período, con un apéndice de los acontecimientos que siguieron hasta el embarque de S. M. la Reina Gobernadora en Valencia.- Barcelona, 1844.

BATLLE Joan B.- Assaig de Bibliografia barcelonina.- Barcelona, 1920.

BERART Serapio.- Manifestación en que se publican muchos y relevantes servicios y nobles hechos en el sitio horroroso que acaba de padecer Barcelona en el presente año de 1697. Barcelona, 1697.

BERTRAND, J. J. A.- Barcelone, cité d'art et de sciences.- Barcelone, 1932

BOFARULL Próspero de.- Los condes de Barcelona vindicados (2 vols.) Barcelona, 1836.

BOADES Bernat.- Llibre dels feyts d'armes de Catalunya- Barcelona, 1880) (veure edició posterior de l'Editorial Barcino, amb l'estudi de Miquel COLL i ALENTORN sobre la personalitat del seu autor veritable)

BORI Salvador (Jaume PASSARELL).- Padró, Planas, Pellicer.- Barcelona, 1945.

BOSARTE Isidro.- Disertación sobre los monumentos antiguos que se hallan en la ciudad de Barcelona.- Madrid, 1786.

BRUGUERA Mateo, pbro.- Cronicón de Barcelona. Historia de la invicta y memorable Bandera de Santa Eulalia.- Barcelona, 1861.

Tas-811 (69)

CABALLE CLOS Tomás.- La criminalidad en Barcelona - Barcelona, 1945.

CABALLE Y CLOS Tomás.- Barcelona de antaño. Memorias de un viejo reportero barcelonés.- Barcelona, 1944.

CABAÑAS GUERAVA Luis.- Biografía del Paralelo (1894-1934)- Barcelona,1945.

CABAÑAS GUEVARA Luis.- Cuarenta años de Barcelona (1890-1930).Barcelona, 1944.

CALMETTE Joseph.- Les origines de la premiére maison comtale de Barcelone. Toulouse, 1925.

CAMBRA MERCANTIL de Barcelona. Butlletí nº 100.- Barcelona, 1930.

CAPDEVILA Lluís.- Barcelona, cor de Catalunya (guia espiritual).-Barcelona s/d.

CAPDEVILA Y ALOY Heriberto.- Apuntes histórico-estadísticos de la epidemia colérica de 1885 en Barcelona.- Barcelona, 1887.

CAPMANY Aurelio.- Un siglo de baile en Barcelona.- Barcelona, 1947.

CARRERA PUJAL Jaume.- La Barcelona del segle XVIII (2 volums) Barcelona, 1951.

CARRERA PUJAL Jaime.- Historia política y económica de Cataluña. Siglos XVI al XVIII.- Barcelona, 1946-47.

CARRERA PUJAL Jaime.- Historia política de Cataluña en el siglo XIX. (7 volums). Barcelona, 1957-58.

CARRERAS Y CANDI Francesch.- Excursió retrospectiva a la vella Barcelona. (al Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya) Barcelona, 1916.

CARRERAS Y CANDI.Francesch.- "La Ciutat de Barcelona. (vol. V de la "Geografia General de Catalunya") Barcelona, 1915.

CARRERAS Y CANDI Francesch.- Lo Montjuich de Barcelona.

CASAS HOMS Josep M. (Veure PAU Jeroni).

CASTILLO Joaquín del - La ciudadela inquisitorial de Barcelona.- Barcelona 1835.

CASTILLO Alberto del - De la Puerta del Angel a la Plaza de Lesseps.- Barcelona, 1945.

CENAC MONCAUT.- L'Espagne inconnue- Paris, 1861.

CERVANTES- Don Quijote de la Mancha (Cap. LX de la segona part).

CERVERA Rafael.- Discursos históricos de la fundación y nombre de la insigne ciudad de Barcelona. (Manuescrit de 1633 inèdit).

CIERVO Joaquín.- Federico Soler (Pitarra), gran figura barcelonesa.- Barcelona, 1944.

BARCELONA CIRICI-PELLICER A.- Barcelona,- Guías Teide- Barcelona, 1955.

CLAVE J. A. y TORRES J.M.- El Carnaval de Barcelona en 1860:(litografies de MORAGAS).- Barcelona, 1860.

TAS-871 (65)

COLLINS George R.- Antonio Gaudí (a la sèrie "The masters of world architecture") New York, 1960.

COLOMER CODINA Gumersindo.- Movimiento de la población de Barcelona en el veintenio 1861-1880. Densidad por calles, casas y habitaciones.- Barcelona, 1883.

COMAS Ramon M.- Record de la Exposició de Documents gràfichs de coses desaparegudes durant el segle XIX.- Barcelona, 1907.

COMES Pere Joan.- Libre d'algunes coses assenyalades (ed. per Josep Puiggarí) Barcelona, 1878.

CONARD Pierre.- Napoléon et la Catalogne.- La captivité de Barcelone.- Paris, 1910.

CONGRES D'HISTORIA de la Corona d'Aragó. (Memòries dels diferents Congressos).

COROLEU José.- Memorias de un menestral de Barcelona (1792-1864).- Barcelona, 1888.

COROLEU J.- Barcelone et ses environs.- Guide historique, descriptif et statistique du voyageur, illustré par Léon Comeleran.- Barcelona, 1888.

COROMINAS Pere.- Apologia de Barcelona.- Barcelona, 1931.

CURET Francisco.- El arte dramático en el resurgir de Cataluña.-Barcelona s. d. (1918).

CURET Francesc.- Visions barcelonines. Segle XVIII (Il.lustracions de LOLA ANGLADA).- 8 volums. Barcelona

D'ACI I D'ALLA - Magazine català (1918-1936).- Barcelona.

DALMAU Antonio R.- Tipos populares de Barcelona (siglos XIX y XX).- Barcelona, 1945.

DALMAU Antonio R.- El circo en la vida barcelonesa.- Barcelona, 1947.

DALMAU Antonio R.- Las antiguoas rifas barcelonesas- Barcelona 1946.

ELIAS Feliu- Benet Mercadé, la seva vida i la seva obra.- Barcelona,1921.

ELIAS Feliu - Simó Gómez. Histéria verídica d'un pintor del Poble Sec.- Barcelona, 1923.-

ESTADO exacto de los cadáveres que han salido por las puertas de la ciudad de Barcelona y por la de D. Carlos de 1 de septiembre de 1821 a 21 de Diciembre de 1821. - Barcelona, 1821.

FONT Y RIUS José M.- Orígenes del régimen municipal de Cataluña.-Madrid, 1946.

FELIU DE LA PEÑA Narciso- Anales de Cataluña.- Barcelona, 1709.

TAS-871 (66)

FONTANELLA Francisco.- Accident, eclipse, obscuredat y funeral (per la mort de Pau Claris).- Barcelona, 1641.

GALI Alexandre.- Rafael d'Amat, baró de Maldà.- Barcelona, 1954.
GARCIA VENERO Maximiano.- Rius y Taulet- Madrid, 1943.
GELEE-BERTAL A.- Guide à Barcelone.- Paris, 1888.
GELABERT Joaquín.- El transporte en la vida barcelonesa. (1800-1900).- Barcelona, 1946.
GERUNDIO Fray.- La brujería en Barcelona.- Barcelona, s. d.
GIL MAESTRE Manuel.- La criminalidad en Barcelona.- Barcelona, 1886.
GUIDES BLEUS Illustrés.- Barcelone.- París, 1929.
GRACIA Julio de (recopilador).- Cataluña juzgada por escritores españoles no catalanes.- Barcelona, 1906.

HURTADO Amadeu.- Quaranta anys d'advocat. Història del meu temps. (2 volums publicats).- Mèxic, 1954 - 1958.

JAUME I - Crònica (o Llibre dels Feits) - Barcelona, 1923-1961.
JOANNE Emile.- GRUYER Paul i CHEVALIER Marcel.- Barcelone et la Catalogne.- París, 1912.

LIBRO VERDE de Barcelona, por un Juan (Cortada) y un José (de Manjarrés) Barcelona, 1848 (reeditat en 1945).
LLIBRE DE LES SOLEMNITATS DE BARCELONA.- Institució Patxot, Barcelona, 1930.

MANUAL y Guía de Forasteros.- Barcelona, 1761.
MARTINELL César.- 25 años de arquitectura barcelonesa.- Barcelona, 1923.
MARTINEZ FERRANDO J. Ernest.- Jaume II o el seny català.- Barcelona, 1956
MASRIERA Arturo.- Barcelona Isabelina y revolucionaria- Barcelona, 1930.
MASRIERA Arturo.- Los buenos barceloneses - Barcelona, 1924.
MASRIERA Arturo.- Oliendo a brea.- Barcelona, 1926.
MATEU Y LLOPIS Felipe.- Aportación de la numismática ibérica al estudio de los orígenes de Barcelona.- Barcelona, 1947.
MERCADER RIBA Juan.- Barcelona durante la ocupación francesa (1808-1814) Madrid, 1949.
MESTRES Apeles.- Recorts y Fantasies.- Barcelona, 1906.
MILA DE LA ROCA José Nicasio.- Los misterios de Barcelona.- Barcelona, 1844.

TAS-871 (67)

MIRACLE Josep.- La restauració dels Jocs Florals.- Barcelona, 1960.

MOLINE Y BRASES E.- Llibre del Consolat de Mar, editat i comentat per... Barcelona, 1914.

MONTANER Joaquín.- Cervantes y Barcelona.- Barcelona, 1953.

MONTOLIU Manuel de.- Aribau i la Catalunya del seu temps.- Barcelona, 193(illegible)

MOREU-REY Enric.- Els immigrants francesos a Barcelona,- Barcelona, 1959.

MOREU-REY Enric.- Un barceloní a la cort de Maria Antonieta : Sartine.- Barcelona, 1955.

"MUNTANER Ramon".- La Barcelona vuitcentista. Recull històric (1801-1900) Barcelona, 1929.

NADAL Joaquim Mª.- Memòries d'un estudiant barceloní.- Barcelona, 1952.

NOVELLS ARDITS Manual de (vulgarment appellat Dietari del antich Consell barceloní). Barcelona, 1897-1916.

OLIVES CANALS Santiago - Bergnes de las Casas, helenista y editor (1801-1879)- Barcelona, 1947.

OSSORIO GALLARDO C.- Douze jours à Barcelone. Guide illustrée.- Barcelone, s. d. (1909).

PARETS Miquel.- De los mucnos sucesos dignos de memoria...- Madrid,1889-1893.

PASSARELL Jaume.- L'inventor Narcís Monturiol.- Barcelona, 1935.

PATXOT Fernando ("Ortiz de la Vega").- Las ruinas de mi convento. Mi claustro.- Barcelona, 1851.

PATXOT Fernando.- Manual del viajero en Barcelona.- Barcelona, 1840.

PAU Jeroni.- Barcino. Història de Barcelonafins el segle XV.- editada i prologada per J. M. CASAS HOMS.- Barcelona, 1957.

PAU Hyeronim.- Epístola a Pere Miquel Carbonell sobre lo nom de Barcelona. (Manuescrit Esp. 102 a la Biblioteca Nacional de París.)

PERES Ramon D.- Un manuscrit català:"lo perquè de Barcelona", de Pere Serra i Postius.

PERICOT L., CASTILLO J. i VICENS J.- Barcelona a través de los tiempos.- Barcelona, 1941.

PIFERRER Pablo i PI MARGALL Francisco.- España, sus monumentos y artes, etc. Vols. 1 i 2. "Cataluña". - Barcelona, 1840.

PIFERRER Pau.- Records i belleses de Barcelona (versió de J. dels Domenys) Barcelona, 1932

TAS_871 (68)

PI Y ARIMON Andrés Aveline.- Barcelona antigua y moderna.- Barcelona, 1854.
PROCLAMACION CATOLICA de la Majestad piadosa de Felipe el Grande.- Barcelon 1640.
PUIG I ALFONSO Francesc - Curiositats barcelonines (3 vols). Barcelona,1919-1920.
PUIG I CADAFALCH, Falguera i Goday.- L'arquitectura romànica a Catalunya.- Barcelona.
PUIGGARI Joseph.- Garlanda de joyells, estudis i impressions de Barcelona.- Barcelona, 1878-1881.

RAHOLA Carles.- Els jueus a Catalunya.- Barcelona, s.d. (1930?)
REGAS I ARDEVOL Miquel.- Confessions (1880-1936).- Barcelona, 1960.
RIERA i Soler Lluís.- La Casa Llotja del Mar de Barcelona.- B. 1909.
RIBER Llorenç, pvre.- Els Sants de Catalunya (3 vols.) Barcelona,1919-1920.
RIUTORT J. Mª.- Anecdotario Barcelonés ochocentista.- Barcelona, 1946.
RIUTORT J. Mª.- Historia y leyenda de las Fuentes urbanas y campestres de Barcelona.- B. 1946.
ROBRENO Josep.- Poesies catalanes de - (1800-1837).-B. 1935.
ROCA y Roca J.- Barcelona en la mano.- Barcelona, 1884.
ROMEVA i Ferrer Pau.- Història de la Indústria catalana.- B. 1952.
ROURE Alfonso.- La "rebotiga" de Pitarra.- Barcelona, 1946.
ROURE Conrado.- Recuerdos de mi larga vida.- (3 vols.) B. 1925.
RUBIO i Balaguer Jordi.- De l'edat mitjana al Renaixement.- B. 1948.
RUBIO i Borràs Manuel.O Motines u algaradas de estudiantes en las Universidades de Barcelona y de Cervera.- Barcelona, 1914.

SALA Gaspar P.M.F. Lágrimas catalanas al entierro de Pablo Claris.- B.1641.
SANPERE Y Miquel Salvador.- Barcelona, son passat, present y porvenir.-Barcelona, 1878.
SANPERE y Miquel Salvador.- Orígens y fonts de la nació catalana.- B. 1878.
SAURI Manuel i Matas José.- Manual histórico-topográfico, estadístico y administrativo, o sea Guía General de Barcelona, dedicado a la Junta de Fábricas de Cataluña.- Barcelona, 1849.
SOLA José.- El amigo del viajero en Barcelona.- B. 1833.
SOLER y Terol Lluís.- Perot Roca Guinarda.- Manresa, 1909.
SOLDEVILA Carles.- Gracias y desgracias de Barcelona.- Barcelona, 1943.
SOLDEVILA Carles.- Guía de Barcelona,- Barcelona, 1954.
SOLDEVILA Ferran.- Barcelona sense Universitat i la restauració de la Universitat de Cervera.- Barcelona, 1938.

TAS-871 (69)

SPOLL E. A.- Barcelona et l'Exposition Universelle de 1888.- Barcelona, s.d.

SUBIRA José.- La ópera en los teatros de Barcelona.(2 tomos) Barcelona,1946.

THIRLMERE Rowland.- Letters from Catalonia and other parts of Spain.- London 1905.

TOMICH Pere.- Històries e conquestes dels excellentíssims e cathòlics reys d'Aragó.- Barcelona, 1886.

TORRES y Oriol Isidro.- Barcelona Histórica antigua y moderna. Guía General.- Barcelona, s. d. (1907).

VALLS I TABERNER Ferran.- Matisos d'història i de llegenda.- Barcelona,1932.

VALLESCA Antonio.- Efemérides barcelonesas del siglo XIX.- Barcelona, 1946.

VALLMITJANA Juli.- Criminalitat típica local.- Barcelona, 1910.

VANDELLOS i Solà Josep A.- La Immigració a Catalunya.- Barcelona, 1935.

VASSALOREIG Charles.- Richelieu et la Catalogne.- París, 1935.

VENTURA Jordi.- Pere el Catòlic i Simó de Montfort.- Barcelona, 1960.

VERRIÉ F. P.- Barcelona antigua.- Barcelona, 1952.

VICENS i Vives J.- Ferran II i la ciutat de Barcelona.- Barcelona, 1936.

VICENS i VIVES J.- Don Juan II de Aragón.- Barcelona, 1953.

VICENS i Vives J.- Historia de los remensas en el siglo XV.- Barcelona,1945.

VICENS i Vives J.- El "redreç"de la economía catalana de 1481. Orígenes del mercantilismo en España.- Milà, s. d.

VOLTES y Bou Pedro.- Catálogo de la Hemeroteca del Instituto Municipal de Historia de Barcelona.- Barcelona, 1960.

VOLTES Bou Pedro.- Historia de Montjuich y su castillo.- Barcelona, 1960.

==========

Cal referir-se, igualment, a les grans obres de síntesi històrica antigues i modernes, com són

BOFARULL Antonio de.- Historia crítica civil y eclesiástica de Cataluña-

AULESTIA Antoni.- Història de Catalunya.

ROVIRA i VIRGILI Antoni.- Història Nacional de Catalunya.

SOLDEVILA Ferran - Història de Catalunya.

ZURITA Gerónimo.- Anales de la Corona de Aragón.- Zaragoza, 1610,

a l'obra col.lectiva, de publicació recentíssima.

"Un segle de vida catalana".1814-1930", dirigida per Ferran SOLDEVILA i a les col.leccions biogràfiques "Biografies Catalanes", de l'Editorial Teide, i "Biblioteca biogràfica Aedos", els volums de les quals han estat particularment útils a l'autor, segons ja donen fe les notes.